

A – Az Elsőfokú Bíróság tevékenysége 2007-ben

Marc Jaeger elnök

Az Európai Közösségek Elsőfokú Bírósága számára a 2007. év a változás és az átmenet éve volt. Az Európai Unió Bolgár Köztársasággal és Romániával történt kibővülését követően az év elején két új tag, T. Tchipev és V. Ciucă csatlakozott a testülethez. 2007 szeptemberében B. Vesterdorf elnök, aki létrehozása, 1989 óta volt tagja és közel tíz éven át elnöke az Elsőfokú Bíróságnak, távozott hivatalából, helyébe S. Frimodt Nielsen lépett. Ugyanekkor R. García-Valdecasas y Fernández bírót, aki szintén megalakulása óta volt tagja a bírói testületnek, valamint J. Pirrung és H. Legal bírákat, akiknek megszűnt a megbízatásuk, S. Soldevila Fragoso, A. Dittrich és L. Truchot váltotta hivatalukban. Végül az így újjáalakított Elsőfokú Bíróság M. Jaeger személyében megválasztotta új elnökét.

Másrészt az Elsőfokú Bíróság meghozta első határozatait a Nizzai Szerződés által bevezetett, az EK 220. cikk második bekezdése és az EK 225a. cikk alapján létrehozott bírói különtanácsok határozatai elleni fellebbezések elbírálására hatáskörrel rendelkező igazságszolgáltatási fórum minőségében. Neve ellenére az Elsőfokú Bíróság a Bíróság alapokmánya I. mellékletének 9–13. cikkében foglalt részletes szabályoknak megfelelően a Közzszolgálati Törvényszék határozatai ellen benyújtott fellebbezések tekintetében is hatáskörrel rendelkezik. Ezen jogvitákat jelenleg egy ideiglenesen felállított tanácshoz, az Elsőfokú Bíróság elnökéből és rotációs rendszer alapján kijelölt négy tanácselnökből álló fellebbezési tanácshoz utalták.

Az elmúlt évet az Elsőfokú Bíróság nagytanácsa által a Microsoft kontra Bizottság ügyben¹ és az API kontra Bizottság ügyben² hozott két ítélet fémjelezte. Ezen ügyek elbírálása, különösen az első ügyé, a nagytanács tizenhárom tagjától összetett és kényes gazdasági és jogi problémák értékelését követelte meg.

Statisztikai szempontból 522 ügy érkezett az év folyamán, amely jelentős növekedést jelent 2006-hoz képest (432 ügy). Ezzel szemben a befejezett ügyek száma csökkent (397 a 2006. évi 436-tal szemben). Mindazonáltal megjegyzendő, hogy az ítélettel befejezett ügyek száma nőtt (247 a 2006. évi 227-tel szemben), csakúgy mint az elbírált ideiglenes intézkedés iránti kérelmek száma (41 a 2006. évi 24-gyel szemben). A Microsoft kontra Bizottság ügynek szentelt jelentős forrásokon kívül és – az előző évektől eltérően – a hasonló vagy kapcsolódó ügyek nagy csoportjának hiányán kívül a befejezett ügyek számának csökkenése általánosságban annak a következménye, hogy az Elsőfokú Bíróság előtti keresetek egyre összetettebbek és szerteágazóbbak. Annyi bizonyos, hogy az érkezett és befejezett ügyek száma közötti egyenlőtlenség miatt a folyamatban lévő ügyek száma nőtt, ami így magában hordozza az eljárások időtartama meghosszabbodásának veszélyét.

Az Elsőfokú Bíróság e helyzet tudatában hatékonyságának növelése érdekében működésének, valamint munkamódszereinek alapos átgondolásába kezdett. Ennek

¹ Az Elsőfokú Bíróság T-201/04. sz. ügyben 2007. szeptember 17-én hozott ítélete.

² Az Elsőfokú Bíróság T-36/04. sz. ügyben 2007. szeptember 12-én hozott ítélete.

keretében szükségesnek bizonyult az Elsőfokú Bíróság szervezetének módosítása, mégpedig elsősorban azért, hogy jobban ki tudja használni tagjai számának növekedését. Így 2007. szeptember 25-e óta az Elsőfokú Bíróságot nyolc, egyenként három bíróból – amennyiben az ügy fontossága indokolja, öt bíróból (kibővített testület) – álló tanács alkotja.

Az alábbi, az Elsőfokú Bíróság igazságszolgáltatási tevékenységére vonatkozó ismertetés – szükségszerűen szelektív – áttekintést kíván adni az ítélezési gyakorlat változatosságáról és a bíróság által megoldandó kérdések összetettségéről.

I. Jogszerűséggel kapcsolatos jogviták

Az EK 230. cikk és az EK 232. cikk alapján benyújtott keresetek elfogadhatósága

1. A keresettel megtámadható aktusok

Az EK 230. cikk értelmében a megsemmisítés iránti keresettel megtámadható aktusok azok lehetnek, amelyek a felperes jogi helyzetének jelentős megváltoztatásával a felperes érdekeit érintő kötelező joghatást váltanak ki³.

Az Akzo Nobel Chemicals és Akcros Chemicals kontra Bizottság ügyben⁴ az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy ha egy vállalkozás az ügyvédek és az ügyfelek közötti érintkezés bizalmasságára hivatkozik valamely dokumentum lefoglalásának megakadályozására, az a határozat, amellyel a Bizottság elutasítja e kérelmet, joghatást vált ki e vállalkozás irányában, így megtámadható aktust jelent. E határozat az érintett vállalkozást megfosztja a közösségi jog által előírt védelemtől, és a végső határozattól független, végleges jelleget mutat, amely végső határozat a versenyjogi szabályok megsértését állapíthatja meg. Másrészt az Elsőfokú Bíróság úgy vélte, hogy ha a Bizottság alakszerű határozat hozatala nélkül lefoglal valamely dokumentumot, amelyet az érintett vállalkozás bizalmasnak minősít, e gyakorlati aktus szükségszerűen hallgatólagos határozatot foglal magában, amely szükségszerűen megsemmisítés iránti kereset tárgyát képezheti.

Ezzel ellentétben a Vodafone España és Vodafone Group kontra Bizottság ügyben⁵ hozott végzésben az Elsőfokú Bíróság a 2002/21⁶ irányelv 7. cikkének (3) bekezdése értelmében elfogadhatatlanként elutasította a spanyol szabályozó hatóságoknak azt követően elküldött észrevételeket tartalmazó bizottsági levél ellen indított keresetet, hogy ez utóbbiak a mobilkommunikáció spanyol piacán együttes erőfőlényben lévő vállalkozásokat érintő

³ A Bíróság 60/81. sz., IBM kontra Bizottság ügyben 1981. november 11-én hozott ítélete (EBHT 1981., 2639. o.).

⁴ Az Elsőfokú Bíróság T-125/03. és T-253/03. sz. ügyben 2007. szeptember 17-én hozott ítélete.

⁵ Az Elsőfokú Bíróság T-109/06. sz. ügyben 2007. december 12-én hozott végzése.

⁶ Az elektronikus hírközlő hálózatok és elektronikus hírközlési szolgáltatások közös keretszabályozásáról szóló, 2002. március 7-i 2002/21/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (Keretirányelv) (HL L 108., 33. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 29. kötet, 349. o.).

intézkedések tervezetét jelentették be. Az Elsőfokú Bíróság visszautasít minden analógiát az állami támogatásokra és az összefonódások ellenőrzésére irányadó eljárásokkal. Úgy véli, hogy az említett levél konzultációs eljárást jelent, nem pedig engedélyezési rendszert, tekintettel arra ugyanis, hogy az érintett intézkedés vonatkozásában az alapos vizsgálat Bizottság általi megindításának hiánya nem feleltethető meg valamely bejelentett tervezett intézkedés jóváhagyásának.

A *Hollandia kontra Bizottság* ítélet⁷ alapjául szolgáló ügyben a holland kormány az EK 95. cikke (4) bekezdése alapján azt kérte, hogy a Bizottság foglaljon állást valamely irányelv feltételezett alkalmazási körének terjedelméről. E tekintetben az Elsőfokú Bíróság úgy vélte, hogy az EK 95. cikk (4) bekezdése nem alkothatja jogalapját egy olyan tagállami kérelemnek, amely arra irányul, hogy a Bizottság hozzon határozatot valamely közösségi irányelv által megteremtett harmonizáció terjedelméről és/vagy valamely nemzeti rendelkezésnek az ezen irányelvvel való összeegyeztethetőségéről. Tekintve, hogy ugyanezen rendelkezés szerint az eltérés jóváhagyására irányuló értesítésre vonatkozó döntés kizárólag az érintett tagállamra tartozik, és következésképpen az irányelv egyetlen rendelkezése sem biztosít a Bizottság számára az értelmezésére vonatkozó hatáskört, ezen intézménynek a szóban forgó harmonizációs intézkedés alkalmazási körével kapcsolatos állásfoglalása csak egyszerű vélemény, amely nem köti az illetékes nemzeti hatóságokat, és nem támadható meg keresettel.

A *Commune de Champagne és társai kontra Tanács és Bizottság* ügyben⁸ hozott végzésben az Elsőfokú Bíróság elfogadhatatlannak nyilvánította azt a keresetet, amellyel jogi és természetes személyek a Tanácsnak az Európai Közösség és a Svájci Államszövetség közötti, a mezőgazdasági termékek kereskedelméről szóló megállapodást jóváhagyó határozatának megsemmisítését kérték. Az Elsőfokú Bíróság hangsúlyozta, hogy Közösség által egyoldalúan kibocsátott aktus nem hoz létre jogosultságokat és kötelezettségeket a Közösség az EK 299. cikkben meghatározott területén kívül. Csak valamely nemzetközi megállapodásnak rendeltetése – amely megállapodás nem támadható meg kereset útján – joghatás kiváltása svájci területen, ezen állam jogrendjében foglalt módon, és azt követően, hogy az erre alkalmazandó eljárások szerint megerősítésre kerül. Ennélfogva a megtámadott határozat semmiféle joghatást nem vált ki svájci területen, és így nem alkalmas arra, hogy a felperesek jogi helyzetét megváltoztassa az említett területen.

Végül az *Olaszország kontra Bizottság* ítélet⁹ alapjául szolgáló ügyben az Olasz Köztársaság a Bizottság levelének megsemmisítését kérte, amely az általa a közösségi strukturális alapok keretében benyújtott bizonyos kifizetés iránti kérelmek elfogadását bizonyos információk előzetes benyújtásától tette függővé. Az Elsőfokú Bíróság úgy határozott, hogy az Olasz Köztársaság állítása, amely szerint a szóban forgó levél a kért kifizetések nemteljesítésének szankciójával sújtaná mindaddig, amíg a kért információkat nem közlik, lényegében a Bizottság által fenntartott nemtevési állapot bejelentése. Amennyiben ez a nemtevési jogellenes volt, mivel ellentétes a strukturális alapokat szabályozó rendelkezésekkel, az Olasz Köztársaságnak ennek megállapítása iránt az EK 232. cikk alapján intézményi

⁷ Az Elsőfokú Bíróság [T-234/04.](#) sz. ügyben 2007. november 8-án hozott ítélete.

⁸ Az Elsőfokú Bíróság [T-212/02.](#) sz. ügyben 2007. július 3-án hozott végzése.

⁹ Az Elsőfokú Bíróság [T-308/05.](#) sz. ügyben 2007. december 12-én hozott ítélete.

mulasztás megállapítása iránti keresetet, nem pedig megsemmisítés iránti keresetet kellett volna indítania.

2. Kereshetőségi jog – Személyében való érintettség

Az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében azon fizikai vagy jogi személyek, akik nem címzettjei egy határozatnak, csak akkor állíthatják, hogy személyükben érintettek, ha ez a határozat sajátos jellemzőik vagy egy őket minden más személytől megkülönböztető ténybeli helyzet folytán vonatkozik rájuk, ezáltal a címzethez hasonló módon egyéníti őket¹⁰.

A Galileo Lebensmittel kontra Bizottság ügyben¹¹ hozott végzésében az Elsőfokú Bíróság úgy határozott, hogy valamely felperes kereshetőségi jogának elismeréséhez egy meghatározott csoporthoz való tartozás mellett az is szükséges, hogy a Bizottság különös védelmet legyen köteles gyakorolni e csoport tekintetében. Pontosabban, a valamely általános hatályú aktus által személyükben érintett személyek meghatározásának döntő eleme a közösségi jog által biztosított különleges védelem.

A Regione Autonoma Friuli-Venezia Giulia ügy¹², amelynek keretében a felperes egy rendelet a „Tocai friuliano” név használatát korlátozó rendelkezésének megsemmisítését kérte, lehetővé tette az Elsőfokú Bíróság számára annak megvilágítását, hogy valamely felperes milyen körülmények között alapíthatja kereshetőségi jogát a Bíróság Codorníu kontra Tanács ügyben¹³ hozott ítéletében meghatározott elvekre. Az Elsőfokú Bíróság úgy határozott, hogy a fenti ügyben a felperest – a Codorníu vállalkozástól eltérően – nem akadályozta általános hatályú rendelkezés az említett aktus elfogadását megelőzően az általa lajstromoztatott és hosszú ideig általános módon használt szellemi tulajdonjoga használatában. Valójában a „Tocai friuliano” név nem a szellemi tulajdonjog hatálya alá tartozó és e címen védelmet élvező földrajzi jelzés.

Az Elsőfokú Bíróság azt is pontosította, hogy az általános érdek, amellyel valamely régió – mint a területén gazdasági és társadalmi jellegű kérdésekben illetékes jogalany – rendelkezhet arra vonatkozóan, hogy a területe gazdasági fejlődésére nézve kedvező eredményt érjen el, nem elegendő ahhoz, hogy a régiót személyében érintettnek lehessen tekinteni. Ezenfelül azok a törvényi és rendeleti kiváltságok, amelyekkel valamely tagállam közjoga szerinti, az államtól eltérő jogalany rendelkezhet, nem biztosítják számára azt a lehetőséget, hogy egyéni érdeke érvényesítése céljából valamely, a hatásköre terjedelmére semmiféle hatással nem bíró közösségi jogi rendelkezés megsemmisítését kérje, mivel az ilyen kiváltságokat az ezekkel rendelkező személy általában nem saját érdekében gyakorolja.

¹⁰ A Bíróság 25/62. sz., Plaumann kontra Bizottság ügyben 1963. július 15-én hozott ítélete (EBHT 1963., 199. o.).

¹¹ Az Elsőfokú Bíróság T-46/06. sz. ügyben 2007. augusztus 28-án hozott végzése (fellebbezett: C-483/07. P. sz. ügy).

¹² Az Elsőfokú Bíróság T-417/04. sz., Regione Autonoma Friuli-Venezia Giulia kontra Bizottság ügyben 2007. március 12-én hozott végzése.

¹³ A Bíróság C-309/89. sz. ügyben 1994. május 18-án hozott ítélete (EBHT 1994., I-1853. o.).

Végül az Alrosa kontra Bizottság ügyben¹⁴ hozott ítélet alapjául szolgáló ügyben a felperes a Bizottság azon határozatának megsemmisítését kérte, amellyel kötelezővé tette a De Beers, egy erőfölényben levő vállalkozás arra vonatkozó kötelezettségvállalását, hogy csökkenti, később megszünteti a felperestől való nyersgyémántvásárlást. Miután hivatalból vizsgálta a kereset elfogadhatóságát, az Elsőfokú Bíróság úgy határozott, hogy a felperest e határozat személyében is érinti, mivel azt olyan eljárás keretében hozták meg, amelyben a felperes meghatározó módon vett részt, mivel a határozat a felperes és a De Beers közötti hosszú távú kereskedelmi kapcsolat leépítését célozza, és alkalmas a felperes versenyhelyzetének jelentős mértékű befolyásolására a nyersgyémánttermelés és -szállítás piacán.

3. Eljáráshoz fűződő érdek

A Pergan Hilfsstoffe für industrielle Prozesse kontra Bizottság ügyben¹⁵ hozott ítélet alapjául szolgáló ügyben a felperes a Bizottság meghallgatási tisztviselőjének határozatát támadta, amely elutasította a Bizottság egy határozata (a továbbiakban: „peroxid”-határozat) bizonyos bekezdéseinek bizalmas kezelésére vonatkozó kérelmét, amely bekezdések utalásokat tartalmaztak a felperesnek egy sor, az organikus peroxidok bizonyos piacain létrejött kartell keretén belül játszott szerepére. Mindazonáltal mivel a felperesnek felrótt szabálytalanságok elévültek, a Bizottság nem említette a „peroxid”-határozat rendelkező részében e vállalkozás részvételét a jogsértésben. Az Elsőfokú Bíróság elutasította azon, a Bizottság által emelt kifogást, amely szerint a felperesnek, aki nem támadta meg a „peroxid”-határozatot, nincs eljáráshoz fűződő érdeke a meghallgatási tisztviselő határozatával szemben. Ellenkezőleg, úgy ítélte meg, hogy ez utóbbi határozat megsemmisítése előnnyel járhat a felperes számára, amennyiben a Bizottságnak tekintettel kell lennie a felperes a szóban forgó információk védelméhez fűződő jogos érdekére. Másrészt azon egyedüli körülmény, hogy a szóban forgó információk közzététele már megtörtént, nem foszthatja meg a felperest az eljáráshoz fűződő érdekétől, tekintettel arra, hogy ezen utalások a Bizottság honlapján történő folyamatos nyilvánosságra hozatala továbbra is sérti a felperes érdekeit, ami a létrejött és fennálló érdek alkotóelemét képezi.

Az Ufex és társai kontra Bizottság ügyben¹⁶ hozott ítélet alapjául szolgáló ügyben a felperesek a Bizottság panaszukat elutasító határozatát támadták. Az eljáráshoz fűződő érdeküket annyiban vitatták, amennyiben a Bizottság kérelmeit támogató beavatkozók álláspontja szerint a Bizottság még a megtámadott aktus megsemmisítése esetén sem állapíthatja meg a bejelentett jogsértést, amennyiben a közigazgatási eljárás teljes időtartamának rendkívüli elhúzódása az említett felek védelemhez való jogát sértette. E tekintetben az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy a Bizottság olyan panaszt elutasító határozata ellen indított megsemmisítés iránti kereset során, amelyet valamely, esetleg erőfölénnyel való visszaélést megvalósító magatartás bejelentésére terjesztettek elő, a felperes eljáráshoz fűződő érdeke csak kivételes körülmények között tagadható meg, nevezetesen ha bizonyossággal megállapítható, hogy a Bizottság nem hozhatott olyan határozatot, amely az érintett erőfölényben lévő vállalkozásnak betudható jogsértést állapít meg.

¹⁴ Az Elsőfokú Bíróság T-170/06. sz. ügyben 2007. július 11-én hozott ítélete.

¹⁵ Az Elsőfokú Bíróság T-474/04. sz. ügyben 2007. október 12-én hozott ítélete.

¹⁶ Az Elsőfokú Bíróság T-60/05. sz. ügyben 2007. szeptember 12-én hozott ítélete.

4. Elfogadhatóság az állami támogatásokra vonatkozó ügyekben

a) Az érintett fél fogalma

Számos, 2007-ben elfogadott határozat tette lehetővé az Elsőfokú Bíróság számára azon ítélkezési gyakorlat alkalmazásának pontosítását¹⁷, amely szerint az EK 88. cikk (2) bekezdése értelmében vett érintett fél – eljárási jogainak védelme érdekében – rendelkezik valamely, a támogatások az EK 88. cikk (3) bekezdése szerinti előzetes vizsgálata szakaszában hozott határozat megsemmisítésére vonatkozó eljáráshoz fűződő érdekel.

A SID kontra Bizottság ügyben¹⁸ hozott végzésével az Elsőfokú Bíróság elutasította egy tengerész szakszervezet érintett fél minőségét, amely panaszt nyújtott be bizonyos, a dán nemzeti nyilvántartásban szereplő hajók fedélzetén alkalmazott tengerészekre alkalmazandó adóintézkedésekkel szemben. Valójában sem a tengerész szakszervezet, sem annak tagjai nem versenytársai a szóban forgó intézkedések kedvezményezettjeinek. Bár valamely támogatás kedvezményezett vállalkozásának munkavállalóit képviselő szervezetek érdekelt félként terjeszthetik észrevételeiket a Bizottság elé a szociális megfontolásokról, annyi bizonyos, hogy a jelen ügyben az esetleges szociális szempontok az említett nyilvántartás bevezetésének, és nem a vitatott adóintézkedéseknek az eredményei, amelyeket a Bizottság csak a közös piaccal való összeegyeztethetőségük szempontjából vizsgált. Az e nyilvántartásra vonatkozó szociális szempontok ezért csak közvetett kapcsolatban vannak a megtámadott határozattal.

A Fachvereinigung Mineralfaserindustrie kontra Bizottság ügyben¹⁹ hozott ítéletében az Elsőfokú Bíróság, miután megállapította, hogy a felperes tagjai érintett félként jogosultak eljárni eljárási jogaik védelme érdekében, és hogy a felperes lényegében arra irányuló jogalapot terjeszt elő, hogy a Bizottságnak – tekintettel arra, hogy komoly nehézségekkel szembesült a támogatás közös piaccal való összeegyeztethetősége tekintetében – meg kellett volna indítania az EK 88. cikk (2) bekezdése szerinti hivatalos vizsgálati eljárást, a keresetet elfogadhatóvá nyilvánította, és hozzátette, hogy még ha kiegészítő érdemi jogalapok mint olyanok elfogadhatatlanok is, az előadott érveket mégis meg kell vizsgálni annak értékelésére, hogy a Bizottság ténylegesen komoly nehézségekkel szembesült-e.

Ugyanez a probléma képezte tárgyát az EK 232. cikk szerinti intézményi mulasztás megállapítása iránti kereset formájában az Asklepios Kliniken ügynek²⁰, amelyben egy magánkórházak üzemeltetésére szakosodott német társaság annak megállapítása iránt indított keresetet, hogy a Bizottság jogellenesen mulasztott el állást foglalni a német hatóságok által közkórházaknak állítólagosan nyújtott állami támogatások fennállását bejelentő panasz tekintetében. Az Elsőfokú Bíróság emlékeztetett rá, hogy az EK 230. cikk

¹⁷ A Bíróság C-78/03. P. sz., Bizottság kontra Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum ügyben 2005. december 13-án hozott ítélete (EBHT 2005., I-10737. o.).

¹⁸ Az Elsőfokú Bíróság T-30/03. sz. ügyben 2007. április 23-án hozott végzése (fellebbezett: C-319/07. P. sz. ügy).

¹⁹ Az Elsőfokú Bíróság T-375/03. sz. ügyben 2007. szeptember 20-án hozott ítélete.

²⁰ Az Elsőfokú Bíróság T-167/04. sz., Asklepios Kliniken kontra Bizottság ügyben 2007. július 11-én hozott ítélete.

és az EK 232. cikk ugyanazon egyetlen jogi út kifejeződése. Ezért noha az EK 230. cikk negyedik bekezdése lehetővé teszi magánszemélyek számára megsemmisítés iránti kereset indítását az őket közvetlenül és személyükben érintő közösségi jogi aktusokkal szemben, az EK 232. cikk harmadik bekezdése lehetővé teszi intézményi mulasztás megállapítása iránti kereset benyújtását azon intézmény ellen, amely nem fogadta el az őket ugyanilyen módon érintő aktust²¹.

b) Támogatási programok

A *Salvat père & fils és társai kontra Bizottság* ügyben²² a Bizottság a gyengébb minőségű bort készítő bortermelők számára egy ágazati támogatási program finanszírozására a francia hatóságok által végrehajtott bizonyos intézkedéseknek a közös piaccal való összeegyeztethetlenségét megállapító határozatot hozott. Azt is elrendelte, hogy a Francia Köztársaság járjon el ezen, jogellenesen nyújtott támogatásoknak a kedvezményezettektől való visszatéríttetése iránt.

A Bíróság azon állandó ítélkezési gyakorlatát alapul véve, amelynek értelmében valamely általános rendszer címén nyújtott – a Bizottság határozata által visszatéríttetni rendelt – egyéni támogatás tényleges kedvezményezettje személyében érintett e határozat által²³, az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy az a körülmény, hogy a megtámadott határozat nem nevezi meg a szóban forgó támogatás kedvezményezett vállalkozásait, objektíve meghatározott helyzetekre alkalmazandó, és általános és elvont módon meghatározott személycsoport vonatkozásában fejt ki joghatásokat, nem vezethet a kereset elfogadhatatlanságához. Ellenkezőleg, annak megállapításával, hogy a nyújtott összegek vállalkozásonként eltérőek voltak, így minden egyes vállalkozás saját jellemzői alapján egyénített, az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy az egyik felperes tényleges kedvezményezettje a szóban forgó ágazati támogatási rendszer címén nyújtott – a Bizottság határozata által visszatéríttetni rendelt – egyéni támogatásnak. Ezért e felperest a határozat e része közvetlenül és személyében érinti.

5. Az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységeire vonatkozó jogviták

A 2007. évet az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységei – a 2003/87²⁴ irányelv által létrehozott – kereskedelmi rendszerének keretén belül a Bizottság által elfogadott

²¹ A Bíróság 15/70. sz., *Chevalley kontra Bizottság* ügyben 1970. november 18-án hozott ítélete (EBHT 1970., 975. o.) és az Elsőfokú Bíróság T-395/04. sz., *Air One kontra Bizottság* ügyben 2006. május 10-én hozott ítélete (EBHT 2006., II-1343. o.).

²² Az Elsőfokú Bíróság T-136/05. sz. ügyben 2007. szeptember 20-án hozott ítélete. E kérdésben lásd az Elsőfokú Bíróság T-239/04. és T-323/04. sz., *Olaszország és Brandt Italia kontra Bizottság* egyesített ügyekben 2007. szeptember 12-én hozott ítéletét is.

²³ A Bíróság C-15/98. és C-105/99. sz., *Olaszország és Sardegna Lines kontra Bizottság* egyesített ügyekben 2000. október 19-én hozott ítélete (EBHT 2000., I-8855. o.).

²⁴ Az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységei Közösségen belüli kereskedelmi rendszerének létrehozásáról és a 96/61/EK tanácsi irányelv módosításáról szóló, 2003. október 13-i 2003/87/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 275., 32. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 7. kötet, 631. o.).

és a tagállamoknak címzett aktusok ellen magánszemélyek által benyújtott keresetek alapján indult eljárások jellemezték. Az irányelv a kibocsátási egységek kereskedelmi rendszerét hozta létre az ilyen kibocsátások csökkentésének ösztönzése érdekében, amely kibocsátásoknak az üzemeltető bizonyos mennyiségű üvegházhatást okozó gáz kibocsátásra feljogosító kibocsátási egységek elosztásának tárgyát kell képezniük, és amely kibocsátási egységeket a Bizottságnak bejelentett nemzeti kiosztási tervek szerint osztják el.

A kibocsátási egységekre jogosult vállalkozások által a Bizottság határozatai ellen benyújtott egyetlen keresetet sem nyilvánítottak elfogadhatónak, a megtámadott határozat jellegétől függően eltérő jogi megfontolások alapján.

a) A bejelentett nemzeti kiosztási tervekkel szemben kifogást nem emelő határozatok

A 2003/87 irányelv nyelvtani, összefüggés szerinti, valamint teleologikus értelmezését követően az Elsőfokú Bíróság úgy határozott az EnBW Energie Baden-Württemberg kontra Bizottság ügyben²⁵ hozott végzésben, hogy az említett irányelv a Bizottság számára csak korlátozott elutasítási jogkört biztosít, még azt is lehetővé téve számára, hogy lemondjon e jogkörrel, nevezetesen akkor, ha a Bizottság kifejezetten nem emel kifogást az irányelvben előírt határidőn belül, a bejelentett nemzeti kiosztási terv végleges lesz, és a tagállam végrehajthatja azt. Az Elsőfokú Bíróság arra a következtetésre jut, hogy amennyiben a határozat valamely nemzeti kiosztási terv bizonyos szempontjai tekintetében kifejezett elfogadást tartalmaz, az nem tekinthető a nemzeti kiosztási terv összessége még hallgatólagos elfogadásának sem, így a felperesnek nincs eljáráshoz fűződő érdeke a nemzeti kiosztási terv egyéb szempontjai tekintetében²⁶.

Hasonló okfejtést követően az Elsőfokú Bíróság az US Steel Košice kontra Bizottság ügyben²⁷ hozott végzésében úgy ítélte meg, hogy a Bizottság a szlovák nemzeti kiosztási tervvel szemben kifogást nem emelő határozata nem eredményezi jogokat keletkeztető engedély megadását, mivel a szlovák intézkedések természetüknél fogva nem igényelnek ilyen engedélyt. Ilyen körülmények között a megtámadott határozat nem vált ki a felperes érdekeit érintő kötelező joghatást, és így nem minősül keresettel megtámadható aktusnak.

²⁵ Az Elsőfokú Bíróság [T-387/04.](#) sz. ügyben 2007. április 30-án hozott végzése.

²⁶ Megjegyzendő, hogy ugyanezen, a 2008–2012 közötti időszakra vonatkozó német nemzeti kiosztási terv képezte tárgyát az Elsőfokú Bíróság [T-374/04.](#) sz., Németország kontra Bizottság ügyben 2007. november 7-én hozott ítéletének. Az ítélet téves jogalkalmazás miatt megsemmisítette a bizottság határozatát, amennyiben az összeegyeztethetetlennek nyilvánította a 2003/87 irányelvvel a nemzeti kiosztási tervben előírt utólagos kiigazításokat, amelyek lehetővé tették a német hatóságok számára egy adott létesítmény számára elosztott kibocsátási egységek csökkentését és azoknak a visszavont kibocsátási egységek tartalékába történő áthelyezését, ha az üzemeltető a régi létesítményt kevésbé jelentős termelőképességgel rendelkező új létesítményre cseréli. Az Elsőfokú Bíróság hangsúlyozta, hogy a 2003/87 irányelv egyetlen rendelkezése sem tiltja az egyénileg elosztott kibocsátási egységek utólagos módosítását, mivel a tagállam számára biztosított a mozgáster a csökkentést eredményező kiigazítások során.

²⁷ Az Elsőfokú Bíróság [T-489/04.](#) sz. ügyben 2007. október 1-jén hozott végzése.

Végül a Cemex UK Cement kontra Bizottság ügyben²⁸ hozott végzéssel az Elsőfokú Bíróság *a személyében való érintettség* hiánya miatt elfogadhatatlannak nyilvánította a Bizottság azon határozatának megsemmisítése iránt benyújtott a keresetet, amelyben a Bizottság nem emelt kifogást a nemzeti kiosztási terv által a felperesnek kiosztott és általa elégtelennek, valamint az irányelvvel ellentétesnek tartott kibocsátási egységgel szemben, mivel kizárólag az Egyesült Királyság felelős a nemzeti kiosztási terv végrehajtásáért és a különös kibocsátási egységeknek az egyéni létesítmények számára történő elosztásáért.

b) A nemzeti kiosztási tervek összeegyeztethetlenségét megállapító határozatok

A Fels-Werke és társai kontra Bizottság ügyben²⁹ hozott határozatban az Elsőfokú Bíróság úgy vélte, hogy a felpereseket nem érinti személyükben a Bizottság határozata, amellyel egy korábbi nemzeti kiosztási terv alatt létrejött új létesítményeket előnyben részesítő elosztási módot összeegyeztethetetlennek minősített. E határozat ugyanis a felpereseket ugyanolyan címen érintette, mint az ugyanilyen helyzetben lévő létesítmények más üzemeltetőit. A korábbi elosztási időszakra vonatkozó német rendszerből származó jogok egyszerű fennállása, amelyeket a határozat megkérdőjelezhet, nem alkalmas az említett jog jogosultjának egyénítésére, ha ugyanezt a jogot egy általános és elvont szabály alkalmazásával objektíven meghatározott gazdasági szereplők sokaságának biztosítják.

Az US Steel Košice kontra Bizottság ügy³⁰ tárgya a Bizottság azon határozatának megsemmisítése, amellyel a 2008–2012 közötti időszakra vonatkozó szlovák nemzeti kiosztási tervek bizonyos aspektusait összeegyeztethetetlennek nyilvánította a 2003/87³¹ irányelvvel, és az előírt kibocsátási egységek mennyiségének csökkentését rendelte el. Az Elsőfokú Bíróság úgy vélte, hogy sem az említett irányelv, sem a megtámadott határozat nem vezet az egyéni létesítmények között elosztott kibocsátási egységek teljes számának automatikus újraelosztásához, amely a felperesnek és a más létesítményeknek elosztott kibocsátási egységek meghatározott százalékában fejeződik ki. A felperest tehát nem érinti közvetlenül a megtámadott határozat, mivel egyéni kibocsátási egységének esetleges csökkenése a szlovák kormány diszkrecionális jogkörének gyakorlásából ered, amely csak arra köteles, hogy ne lépje túl az elosztandó kibocsátási egységek teljes mennyiségét, a felperes egyéni kibocsátási egységei számának csökkentésére azonban nem.

Végül a Drax Power és társai kontra Bizottság ügyben³² hozott végzésben az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy a Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága az ideiglenes nemzeti kiosztási tervét módosító, az elosztandó kibocsátási egységek végső

²⁸ Az Elsőfokú Bíróság [T-13/07](#). sz. ügyben 2007. november 6-án hozott végzése.

²⁹ Az Elsőfokú Bíróság [T-28/07](#). sz. ügyben 2007. szeptember 11-én hozott végzése (fellebbezett: C-503/07. P. sz. ügy).

³⁰ Az Elsőfokú Bíróság [T-27/07](#). sz. ügyben 2007. október 1-jén hozott végzése (fellebbezett: C-6/08. P. sz. ügy).

³¹ Az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységei Közösségen belüli kereskedelmi rendszerének létrehozásáról és a 96/61/EK tanácsi irányelv módosításáról szóló, 2003. október 13-i 2003/87/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 275., 32. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 7. kötet, 631. o.).

³² Az Elsőfokú Bíróság [T-130/06](#). sz. ügyben 2007. június 25-én hozott végzése.

teljes mennyiségének növelésére irányuló javaslatát elutasító bizottsági határozat nem érintette közvetlenül a felperest.

A vállalkozásokra alkalmazandó versenyjogi szabályok

1. Az EK 81. cikkre vonatkozó ítélkezési gyakorlat eredményei

a) Az EK 81. cikk (3) bekezdésének alkalmazása

A 17. rendelet³³ alkalmazásával hozott, kedvezményezettje számára kötelezettségeket előíró mentesítési határozat jogszerűségével kapcsolatos jogvitát elbíráló Elsőfokú Bíróság a *Duales System Deutschland* kontra Bizottság ügyben³⁴ hozott ítéletben úgy határozott, hogy a közigazgatási eljárás során valamely vállalkozás által a Bizottság aggodalmaira válaszul felajánlott különböző kötelezettségvállalások célja a bejelentett megállapodások tartalmának pontosítása volt az EK 81. cikk szerinti nemleges megállapítás vagy mentesítési határozat meghozatala érdekében, így nyilatkozva a Bizottságnak arról, hogy a vállalkozás a jövőben milyen magatartást kíván folytatni. Ennélfogva a Bizottság joggal hozta meg határozatát e kötelezettségvállalás figyelembevételével, és az Elsőfokú Bíróságnak nem feladata annak jogszerűségének valamely olyan tényezőre tekintettel történő vizsgálata, amelyről a vállalkozás maga mondott le a közigazgatási eljárás során.

Másrészt az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy amennyiben a kérelem lényegét képviselő vállalkozás szerződéses partnerei tulajdonát képező berendezések a versenytársak szempontjából szűk keresztmetszetet alkotnak, a Bizottság a mentesítés feltételeként kötelezheti az említett vállalkozást a szóban forgó berendezések saját maga és a versenytársai közötti megosztott használatára, tekintettel arra, hogy az ilyen használat hiánya ténylegesen megfosztaná ez utóbbiakat a szóban forgó piacra való belépés és az azon való fennmaradás komoly lehetőségétől.

b) Egységes jogsértés

Az Elsőfokú Bíróság a *BASF és UCB* kontra Bizottság ügyben³⁵ hozott ítéletben pontosította, hogy a valamely egységes és folytatólagos jogsértést jellemző „egységes célkitűzés” fogalma nem határozható meg az érintett termék piacán belüli verseny torzítására való általános hivatkozással, amennyiben a verseny érintettsége valamennyi, az EK 81. cikk hatálya alá tartozó magatartás lényegéhez tartozik. Az egységes célkitűzés fogalmának ekképpen való meghatározása azzal a kockázattal járna, hogy az egységes és folytatólagos jogsértés fogalma elveszti értelmének egy részét, amennyiben az lenne a következménye,

³³ Az [EK 81. cikk] és [EK 82. cikk] végrehajtásáról szóló, 1962. február 6-i 17. (első) tanácsi rendelet (HL 1962. 13., 204. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 3. o.).

³⁴ Az Elsőfokú Bíróság [T-289/01.](#) sz. ügyben 2007. május 24-én hozott ítélete.

³⁵ Az Elsőfokú Bíróság [T-101/05.](#) és [T-111/05.](#) sz. ügyekben 2007. december 12-én hozott ítéletei.

hogy a valamely ágazatot érintő, az EK 81. cikkel tiltott különböző magatartásokat szisztematikusan egységes jogsértést képező elemeknek kellene minősíteni.

A vitatott kartellek tekintetében az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy a világszintű és az európai megállapodásokat nem egyidejűleg alkalmazták, hogy eltérő módszerekkel megvalósított különböző célkitűzéseket követtek, és hogy a Bizottság nem bizonyította, hogy az európai gyártók annak érdekében csatlakoztak a világszintű megállapodásokhoz, hogy később megvalósítsák az Európai Gazdasági Térség piacának felosztását. Ezért a világszintű és az európai megállapodások két különálló jogsértést képeznek. Tekintettel arra, hogy a világszintű kartellben való részvételben álló jogsértés elévült, az Elsőfokú Bíróság megsemmisíti a határozatot a felperesekkel szemben ez utóbbi kartellben való részvételük miatt bírságot kiszabó részében.

c) Bírságok

A Prym és Prym Consumer kontra Bizottság ügyben³⁶ hozott ítéletből kiderül, hogy az EK 81. cikket végrehajtó határozatban a Bizottságnak csak akkor kell behatárolni a szóban forgó piacot, ha enélkül nem lehetséges eldönteni, hogy a kartell hatással lehet-e a tagállamok közötti kereskedelemre, és van-e versenyellenes célja vagy hatása. Ha valamely megállapodás célja a termékpiac és a földrajzi piac felosztása, a Bizottság nem köteles behatárolni az érintett piacot az EK 81. cikk alkalmazása céljából. Mindazonáltal, ha egy határozat rendelkező része nemcsak valamely jogsértés megállapítására szorítkozik, hanem bírságot is kiszab, az érintett piacra vonatkozó ténybeli megállapítások lényegesek. A bírságkiszabási iránymutatás³⁷ értelmében a jogsértés súlyának megállapításánál figyelembe kell venni a piacra gyakorolt tényleges hatását, ha ez a hatás mérhető, valamint hogy a jogsértők milyen tényleges gazdasági lehetőségekkel rendelkeznek ahhoz, hogy más piaci szereplőknek kárt okozzanak. Ezen elemek értékelése megköveteli a piacok méretének, valamint az érintett vállalkozások által birtokolt piaci részesedések meghatározását.

Mindenesetre, azon jogsértés esetén, amelynek célja a termékpiac és a földrajzi piac felosztása, és amely az iránymutatás szerint „különösen súlyos” jogsértésnek minősül, az Elsőfokú Bíróság úgy vélte, hogy a piac behatárolására vonatkozó indoklás hiánya a jelen ügyben nem vezethet a bírság visszavonásához vagy csökkentéséhez, tekintettel arra, hogy a Bizottság az említett iránymutatásban az ilyen jogsértésekre irányadó kiinduló összeg minimumát alkalmazta.

Az Elsőfokú Bíróság korlátlan felülvizsgálati jogkörét a Bolloré és társai kontra Bizottság³⁸ ügyben hozott ítéletben két szempontból alkalmazta. Először, felhívta arra a figyelmet, hogy

³⁶ Az Elsőfokú Bíróság [T-30/05.](#) sz. ügyben 2007. szeptember 12-én hozott ítélete (fellebbezett: C-534/07. P. sz. ügy).

³⁷ A 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdése és az ESZAK-Szerződés 65. cikkének (5) bekezdése alapján kiszabott bírság megállapításának módszeréről szóló iránymutatás (HL 1998. C 9., 3. o.).

³⁸ Az Elsőfokú Bíróság [T-109/02.](#), [T-118/02.](#), [T-122/02.](#), [T-125/02.](#), [T-126/02.](#), [T-128/02.](#), [T-129/02.](#), [T-132/02.](#) és [T-136/02.](#) sz. egyesített ügyekben 2007. április 26-án hozott ítélete (fellebbezett: C-322/07. P. sz. ügy).

bár az a tény, hogy egy vállalkozás nem vett részt a kartell minden alkotóelemében, nem lényeges a jogsértés fennállásának megállapítása szempontjából, ezt a tényt a jogsértés súlya értékelésének, és adott esetben a bírság meghatározásának során kell figyelembe venni, az Elsőfokú Bíróság az egyik vállalkozásra kiszabott bírság végső összegét 15%-kal csökkentette, mivel a Bizottság nem bizonyította, hogy a részvétel hiányának tényét a vállalkozásra kiszabott bírság végösszegének megállapítása során minden szempontból figyelembe vette. Másodszor, a bírság együttműködés miatti csökkentésének keretén belül az Elsőfokú Bíróság úgy vélte, hogy még akkor is, ha – az AWA vállalkozással ellentétben – a Mougeot vállalkozás a vitatott időszakból származó dokumentumokat nyújtott be, és még ha nyilatkozatai bizonyos pontokban részletesebbek voltak is, az AWA által benyújtott információk hosszabb időszakra és kiterjedtebb földrajzi területre vonatkoztak, és ebből arra a következtetésre jutott, hogy együttműködésük hasonló minőségű volt. Ezért az AWA vállalkozásnak ugyanolyan mértékű csökkentést ítélt meg, mint amelyben a Mougeot vállalkozást részesítette.

Ugyanígy, a fent hivatkozott BASF és UCB kontra Bizottság ügyben hozott ítéletben az Elsőfokú Bíróság, miután megállapította, hogy a felperesek világszintű kartellben való részvétele miatti jogsértés elévült, újraszámolta a Bizottság által rájuk kiszabott bírságok összegét. A BASF vállalkozás tekintetében az Elsőfokú Bíróság emlékeztetett arra, hogy nem minősül az 1996-os engedékenységi közlemény³⁹ hatálya alá tartozó együttműködésnek azon tény, ha a vállalkozás olyan magatartásra vonatkozó információkat bocsát a Bizottság rendelkezésére, amelyek tekintetében nem lehetne rá bírságot kiszabni. Mivel a BASF által együttműködése tekintetében benyújtott bizonyítékok lényegi elemei a világszintű megállapodásokra vonatkoztak, és mivel a világszintű megállapodásokkal kapcsolatos jogsértés elévült, az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy nem indokolt, hogy az említett vállalkozás részesüljön a részére korábban e címen biztosított 10%-os csökkentésben. Az Elsőfokú Bíróság úgy vélte, hogy tekintettel a jogsértés jellegére, az európai megállapodásokra vonatkozó bírság kiindulási összegének a megállapodások összességére kiszabott bírsággal megegyezőnek kell maradnia; annak a ténynek a megállapítása, hogy az egyik, a BASF-nak felrótt jogsértés elévülés miatt nem szankcionálható, nem jelenti a bírsága összegének csökkentését. Valójában, az említett elévülés miatti bírságcsökkentés ellenére a bírságnak az Elsőfokú Bíróság által megállapított végső összege 35 024 millió euró, azaz 54 000 euróval több, mint a BASF-ra a Bizottság által kiszabott bírság összege.

A Coats Holdings és Coats kontra Bizottság ügyben⁴⁰ hozott ítéletben az Elsőfokú Bíróság úgy vélte, hogy a felperes szerepe lényegében a kartell keretmegállapodása hatálybalépésének megkönnyítésére korlátozódott. Mivel szerepe ezért inkább egy közvetítő szerepéhez hasonlított, mint a kartell valamely teljes jogú tagjáéhoz, az Elsőfokú Bíróság ennek enyhítő körülményként való figyelembevétele mellett a bírság összegének 20%-os csökkentését ítélte megfelelőnek.

³⁹ A kartellügyek esetében a bírságok alóli mentességről és a bírságok csökkentéséről szóló, 1996. július 18-i bizottsági közlemény (HL 1996. C 207., 4. o.).

⁴⁰ Az Elsőfokú Bíróság T-36/05. sz. ügyben 2007. szeptember 12-én hozott ítélete (fellebbezett: C-468/07. P. sz. ügy).

d) A jogsértő magatartás betudhatósága

Az Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ügyben⁴¹ hozott ítéletben az Elsőfokú Bíróság hangsúlyozta, hogy nem a jogsértéssel kapcsolatos, az anyavállalat és a leányvállalata közötti kezdeményezés, és még kevésbé az előbbinek az említett jogsértésben való érintettsége, hanem azon tény, hogy az EK 81. cikk értelmében egyetlen vállalkozást képeznek, hatalmazza fel a Bizottságot arra, hogy a bírságokat kiszabó határozatot a vállalkozások csoportja anyavállalatának címezze.

Abban az esetben, ha az anyavállalat a jogsértést elkövető leányvállalatának egyedüli tulajdonosa, fennáll azon egyszerű vélelem, amely szerint az adott anyavállalat meghatározó befolyást gyakorolt a leányvállalata magatartására. Az anyavállalatnak kell megcáfolnia ezt a vélelmet azzal, hogy minden, a közte és a leányvállalata közötti szervezeti, gazdasági és jogi kapcsolatra vonatkozó bizonyítékot az Elsőfokú Bíróság elé terjeszt annak bizonyítására, hogy nem képeznek egy gazdasági egységet.

2. Az EK 82. cikkre vonatkozó ítélkezési gyakorlat eredményei

a) A Microsoft kontra Bizottság ügyben hozott ítélet

Az Elsőfokú Bíróság tevékenységét ebben az évben meghatározta a nagytanács által kihirdetett, a Microsoft kontra Bizottság ügyben⁴² hozott ítélet alapjául szolgáló ügy, amely ítélettel lényegében elutasították a Bizottság határozatának⁴³ megsemmisítésére irányuló keresetet.

A 497 millió eurós bírságon kívül a Bizottság kötelezte a Microsoftot a megállapított jogsértések abbahagyására, egyrészt azért, hogy köteles közölni a munkacsoportszerverekre készült operációs rendszereket fejleszteni és terjeszteni kívánó vállalkozók számára az interoperabilitásra vonatkozó szükséges információkat, másrészt azért, hogy köteles a személyi számítógépekhez való Windows operációs rendszerének egy változatát a Windows Media Player multimédiás lejátszó nélkül kínálni. A Bizottság az ezen korrekciós intézkedések tiszteletben tartásának biztosítására irányuló feladatának támogatására a határozat független, végrehajtást felügyelő megbízott kinevezését tartalmazó megfigyelő rendszer felállítását rendelte el.

Az Elsőfokú Bíróság teljes egészében elutasította a felperesnek a Bizottság által megállapított erőfölénnyel való visszaélésre, a korrekciós intézkedésekre, valamint a kiszabott bírságra vonatkozó kérelmeit, ám megsemmisítette a határozatnak a független, végrehajtást felügyelő megbízottra vonatkozó rendelkezéseit.

⁴¹ Az Elsőfokú Bíróság T-112/05. sz. ügyben 2007. december 12-én hozott ítélete.

⁴² Az Elsőfokú Bíróság T-201/04. sz. ügyben 2007. szeptember 17-én hozott ítélete.

⁴³ Az [EK] 82. cikkére és az EGT-megállapodás 54. cikkére vonatkozó eljárásban (COMP/C-3/37.792 – Microsoft ügy) 2004. május 24-én a Microsoft Corporationnal szemben hozott bizottsági határozat (HL 2007. L 32., 23. o.).

Ami először az interoperabilitásra vonatkozó információk nyújtásának megtagadásában álló erőfölénnyel való visszaélést illeti, az Elsőfokú Bíróság elutasította a Microsoftnak az interoperabilitás Bizottság által megállapított fogalmának és szintjének, valamint a kiszabott korrekciós intézkedések koherenciájának vitatására irányuló érveinek összességét. Az Elsőfokú Bíróság ezt követően a Microsoft kommunikációs protokolljai vagy azok specifikációi által lefedett szellemi tulajdonjogokra vagy az üzleti titkokra vonatkozó kérdéseket vizsgálta meg. A Bíróság ítélezési gyakorlatára⁴⁴ való hivatkozással az Elsőfokú Bíróság emlékeztetett rá, hogy a kizárólagos jognak a szellemi tulajdonjogok jogosultja általi gyakorlása csak különleges körülmények között valósít meg ilyen erőfölénnyel való visszaélést, nevezetesen akkor, először, ha a megtagadás egy bizonyos tevékenység szomszédos piacon való gyakorlásához elengedhetetlen termékre vagy szolgáltatásra vonatkozik, másodszor, ha a megtagadás e szomszédos piacon minden hatékony versenyt kizáró természetű, harmadszor, ha a megtagadás olyan új termék megjelenésének akadályát képezi, amelynek tekintetében lehetséges fogyasztói igény áll fenn, és végül, ezen visszautasítás objektíven nem indokolt.

E körülmények jelen ügyben való fennállását vizsgálva az Elsőfokú Bíróság úgy határozott, hogy a Bizottság nem követett el nyilvánvaló mérlegelési hibát, amikor úgy tekintette először, hogy a munkacsoportszerverekhez való Windows operációs rendszerekkel történő életképes versenyhez a versenytárs operációs rendszereknek a Windows operációs rendszerrel egyenlő feltételek mellett kell interoperábilisnak lenniük e Windows rendszerek domainfelépítésével, másodszor, hogy a piac fejlődése nyilvánvalóvá tette a munkacsoportszerverekhez való operációs rendszerek piacán a verseny megszűnésének kockázatát, és harmadszor, hogy a Microsoftnak felrótt visszautasítás az EK 82. cikk második bekezdése b) pontja értelmében a fogyasztók kárára korlátozta a műszaki fejlesztést, ezért az új termék megjelenésére vonatkozó körülmény fennáll a jelen ügyben. Végül az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy a Microsoft nem bizonyította semmilyen objektív igazolás fennállását a szóban forgó interoperabilitásra vonatkozó információk nyilvánosságra hozatala megtagadásának tekintetében, és azt sem bizonyította megfelelően, hogy ezen információk nyilvánosságra hozatalának lényeges negatív hatása lett volna újítási törekvéseire.

Ami másodszor a személyi számítógépekre való Windows operációs rendszerek és a Windows Media Player árukapcsolására vonatkozó erőfölénnyel való visszaélést illeti, az Elsőfokú Bíróság úgy vélte, hogy a Bizottság által az árukapcsolás alkotóelemei tekintetében elvégzett elemzés összhangban van mind az EK 82. cikkel, mind az ítélezési gyakorlattal⁴⁵, emlékeztetve arra, hogy ezek az elemek a következők: először, a kapcsoló termék és a kapcsolt termék elkülönülnek, másodszor, az érintett vállalkozás erőfölényben van a kapcsoló termék piacán, harmadszor, az említett vállalkozás nem teszi lehetővé

⁴⁴ A Bíróság 238/87. sz. Volvo-ügyben 1988. október 5-én hozott ítélete (EBHT 1988., 6211. o.); a C-241/91. P. és C-242/91. P. sz., RTE és ITP kontra Bizottság, úgynevezett „Magill” egyesített ügyekben 1995. április 6-án hozott ítélete (EBHT 1995., I-743. o.); a C-7/97. sz. Bronner-ügyben 1998. november 26-án hozott ítélete (EBHT 1998., I-7791. o.), valamint a C-418/01. sz. IMS Health ügyben 2004. április 29-én hozott ítélete (EBHT 2004., I-5039. o.).

⁴⁵ Lásd különösen az Elsőfokú Bíróság T-30/89. sz., Hilti kontra Bizottság ügyben 1991. december 12-én hozott ítéletét (EBHT 1991., II-1439. o.) és az Elsőfokú Bíróság T-83/91. sz., Tetra Pak kontra Bizottság ügyben 1994. október 6-án hozott ítéletét (EBHT 1994., II-755. o.).

a fogyasztók számára a kapcsolt termék megszerzését a kapcsoló termék nélkül, és negyedszer, a szóban forgó magatartás korlátozza a versenyt.

Ami harmadszor a független, végrehajtást felügyelő megbízott kinevezését tartalmazó megfigyelő rendszert illeti, az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy a határozat nem alapítható jogilag a 17. rendeletre⁴⁶, és túllépi a Bizottság vizsgálati és végrehajtási hatáskörét. Úgy vélte, hogy egy ilyen rendszer felállításával, amely időbeli korlát nélkül biztosítja a megbízott számára a Bizottságtól függetlenül a Microsoft által nyújtott támogatáshoz, a Microsoft információihoz, dokumentumaihoz, helyiségeihez és alkalmazottaihoz, valamint a Microsoft releváns termékeinek forráskódjához való hozzáférést, és annak biztosításával e meghatalmazott számára, hogy saját vagy harmadik személyek kezdeményezésére is eljárjon, a Bizottság túllépte azt a helyzetet, amelyben saját külső szakértőt nevez ki valamely vizsgálat során történő tanácsadás céljából, és átruházta azokat a hatásköröket, amelyek gyakorlására kizárólag ő jogosult. A Bizottság szintén túllépte hatásköreit, amikor a Microsoftra terhelte a megbízottal kapcsolatos költségeket, miközben a 17. rendelet egyetlen rendelkezése sem jogosítja fel arra, hogy a vállalkozásokat a korrekciós intézkedések végrehajtásának ellenőrzése során nála felmerült költségek viselésére kötelezze.

A kiszabott bírság tekintetében az Elsőfokú Bíróság pontosította, hogy az indokolási kötelezettség nem foglalja magában sem a bírság összegére vonatkozó számszerűsített elemek jelzését, sem a megállapított különböző visszaélések közötti különbségtételt a bírság kiinduló összegének megállapítása során.

b) Panaszokat elutasító határozatok

A fent hivatkozott Ufex és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítéletben az Elsőfokú Bíróság emlékeztetett arra, hogy még ha a Bizottság diszkrecionális jogköre gyakorlása során dönthet is úgy, hogy a panasz aktáját közösségi érdek hiányában további intézkedések nélkül lezárja⁴⁷, mindazonáltal ezt nem teheti kizárólag azon az alapon, hogy e magatartások megszűntek, annak ellenőrzése nélkül, hogy a versenyellenes hatások tartósak-e, illetve adott esetben az állítólagos versenyjogi jogsértések súlya vagy hatásaik tartóssága nem olyan jellegű-e, amely e panasznak közösségi érdeket biztosít. Még ha e versenyellenes hatások nem is maradnak fenn, a Bizottság köteles az állítólagos jogsértések időtartamának és súlyának figyelembevételére.

Másrészt, ami a Bizottság és a nemzeti hatóságok megosztott hatáskörébe tartozó panasz vizsgálatát illeti, az Elsőfokú Bíróság pontosította, hogy sem a nemzeti hatóságok, illetve bíróságok azon szubjektív hozzáállása, miszerint a Bizottság megfelelőbb fórum az e tárgyban való döntésre, sem a Bizottság és a nemzeti hatóság közötti együttműködés fennállása nem keletkeztet kizárólagos hatáskört a Bizottság számára, és nem is előlegezi meg azt, hogy majd az ügy közösségi érdekű jellegét megállapító határozatot

⁴⁶ A fent említett rendelet.

⁴⁷ A közösségi érdek fogalmáról lásd az Elsőfokú Bíróság T-458/04. sz., Au lys de France kontra Bizottság ügyben 2007. július 3-án hozott ítéletét és a T-229/05. sz., AEPI kontra Bizottság ügyben 2007. július 12-én hozott ítéletét (fellebbezett: C-425/07. P. sz. ügy).

hoz. A Bizottság arra sem köteles, hogy elsőbbséget biztosítson valamely ügy számára, amennyiben a nemzeti bíróság ebben az ügyben felfüggeszti eljárását a Bizottság határozatára várva.

c) **Az EK 82. cikk alkalmazása a kereszttámogatásokra**

A fent hivatkozott Ufex és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítéletben az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy az erőfölényben lévő vállalkozás által azon piacról származó kereszttámogatások nyújtása, ahol jogszerű monopolhelyzetben van a versenynek kitett leányvállalata tevékenysége számára, önmagában nem minősül erőfölénnyel való visszaélésnek, függetlenül a monopólium tárgyát képező és a versenynek kitett ágazatban követett politikáktól. Pusztán az a tény, hogy valamely vállalkozásnak kizárólagos jogot adnak valamely általános gazdasági érdekű szolgáltatás nyújtásának biztosítása érdekében, nem ellentétes azzal, hogy e vállalkozás nyereséget ér el az általa kizárólagosan végzett tevékenységgel, és annak sincs akadálya, hogy tevékenységeit olyan területekre is kiterjessze, amelyet nem csak e vállalkozás végezhet. Mindazonáltal valamely vállalkozás részesedésszerzése egy másik vállalkozásban, illetve analógia útján kereszttámogatások nyújtása az utóbbinak, a közösségi versenyszabályokba ütközhet, ha a monopolhelyzetben lévő vállalkozás által erre használt forrás a monopólium tárgyát képező piacon alkalmazott túlzó vagy diszkriminatív árakból, vagy egyéb jogellenes magatartásból származik. Ezért az erőfölényben lévő vállalkozás által a leányvállalatának nyújtott szolgáltatásai alulárázása nem állít szükségszerűen akadályokat a versenytársak elé, amennyiben a leányvállalat e támogatásokat arra használta fel, hogy nagyon jelentős nyereséget érjen el, illetve magas osztalékot fizessen. Ugyanez a megállapítás igaz arra a tényre is, hogy e leányvállalat a versenytársaihoz igazítja árait, és jelentős nyereséget ér el, mivel az ilyen magatartás nem befolyásolja azt, hogy az ügyfél milyen szállítót választ.

d) **Erőfölénnyel való visszaélés**

A Duales System Deutschland kontra Bizottság (Der Grüne Punkt) ügyben⁴⁸ hozott ítéletben az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy valamely, a csomagolások az ország egész területére kiterjedő gyűjtési és hasznosítási rendszerét üzemeltető vállalkozás magatartása erőfölénnyel való visszaélést valósít meg, amennyiben a rendszeréhez forduló összes vállalkozás számára díjfizetést ír elő a Németországban forgalmazott, a saját logóját viselő összes csomagolás után, miközben e vállalkozások bizonyítják, hogy e csomagolások egy része vagy egésze tekintetében nem e rendszert használják. Ez azonban nem zárja ki e vállalkozás számára a méltányos díjazásban való részesülés lehetőségét pusztán a védjegy használata címén abban az esetben is, amennyiben bizonyított, hogy a logóját viselő csomagolásokat valamely másik rendszer váltotta vissza és hasznosította. A logó felhelyezése szolgáltatásnak minősül, amennyiben jelzi a fogyasztó számára, hogy a rendszer a rendelkezésére áll.

⁴⁸ Az Elsőfokú Bíróság T-151/01. sz. ügyben 2007. május 24-én hozott ítélete (fellebbezett: C-385/07. sz. ügy).

e) Felfaló árak

Az AKZO kontra Bizottság ügyben⁴⁹ hozott ítéletre támaszkodva az Elsőfokú Bíróság a France Télécom kontra Bizottság ügyben⁵⁰ hozott ítéletben emlékeztetett arra, hogy két különböző elemzési módszer létezik, amikor azt kell vizsgálni, hogy valamely vállalkozás felfaló árakat alkalmazott-e. Az erőfölényben lévő vállalkozás által alkalmazott átlagos változó költségeknél alacsonyabb árak mindig visszaélészerűnek minősülnek, mivel az ilyen árakat alkalmazó vállalkozás egyetlen célja nem lehet más, mint a versenytárs kiszorítása; eközben az átlagos teljes költségeknél alacsonyabb, ám az átlagos változó költségeknél magasabb árak csak akkor tekintendők visszaélészerűnek, ha a versenytárs kiszorítására vonatkozó terv keretében állapították meg azokat. E kiszorításra irányuló szándékot komoly és egybevágó bizonyítékok alapján kell megállapítani, mindazonáltal nem követelmény a kérdéses gyakorlat konkrét hatásainak bizonyítása.

E tekintetben a jogsértést követően bekövetkezett bevételek és költségek nem vehetők figyelembe az érintett időszak alatti költségfedezet mértékének értékelése során. Az EK 82. cikk az érintett vállalkozás által a jogsértést megvalósító magatartás elkövetése időpontjában a közös piacon elfoglalt helyzetére vonatkozik. Mindazonáltal nem szükséges kiegészítő jelleggel bizonyítani, hogy a szóban forgó vállalkozásnak tényleges lehetősége volt veszteségeinek megtérítésére.

Másrészt az Elsőfokú Bíróság szerint nem állapítható meg, hogy az erőfölényben lévő vállalkozásnak korlátlan joga lenne a versenytársai áraihoz való igazodáshoz, különösen amennyiben ez a jog a szerződés által egyébként tiltott felfaló árak alkalmazásának igazolásához vezethet. Bár valamely erőfölényben lévő vállalkozást nem lehet megfosztani azon jogától, hogy megvédje üzleti érdekeit az azokat ért támadástól, és noha az ésszerűség keretei között az ilyen vállalkozásnak meg kell adni a lehetőséget, hogy megtegye az ennek megfelelő intézkedéseket, e magatartások nem fogadhatók el, ha azok célja kifejezetten az erőfölény megerősítése vagy az azzal való visszaélés.

f) Az erőfölényben lévő vállalkozás kötelezettségvállalásai

A fent hivatkozott Alrosa kontra Bizottság ügyben az Elsőfokú Bíróság először hozott ítéletet az erőfölényben levő vállalkozás által felajánlott kötelezettségvállalást kötelezővé tevő határozat jogszerűségéről és e határozat harmadik személyekre gyakorolt hatásairól.

Az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy az ilyen határozatnak a versenyjogi szabályok megsértésének megállapítására és szankcionálására irányuló eljárást megszüntető hatása van. Ezért azt nem lehet a tárgyalások egyik résztvevője által szabadon tett javaslat Bizottság általi jóváhagyásának tekinteni, hanem e határozat olyan kötelező intézkedés, amely megszüntet egy jogsértő helyzetet, és amelynek meghozatalakor a Bizottság az EK 81. és az EK 82. cikk által ráruházott teljes hatáskörét gyakorolja, annak fenntartásával, hogy az érintett felek kötelezettségvállalási javaslata mentesíti őt a bizonyítási kötelezettség alól.

⁴⁹ A Bíróság C-62/86. sz. ügyben 1991. július 3-án hozott ítélete (EBHT 1991., I-3359. o.).

⁵⁰ Az Elsőfokú Bíróság T-340/03. sz. ügyben 2007. január 30-án hozott ítélete (fellebbezett: C-202/07. P. sz. ügy).

Valamely piaci szereplő harmadik személyekkel szembeni adott magatartását kötelezővé téve az 1/2003 rendelet⁵¹ 9. cikke alapján hozott határozat közvetetten *erga omnes* joghatást válthat ki, amelyre az érintett vállalkozás önmaga nem lenne képes. Az Elsőfokú Bíróság szerint a Bizottság tehát e joghatás egyedüli kiváltója, mivel kötelező erőt biztosít az érintett vállalkozás által felajánlott kötelezettségvállalásnak, és így a felelősség is egyedül az övé. Bár a Bizottság mérlegelési mozgástérrel rendelkezik az 1/2003 rendelet által számára biztosított választási lehetőség tekintetében, hogy az érintett vállalkozások által felajánlott kötelezettségvállalást kötelezővé tevő határozatot fogad-e el a rendelet 9. cikke alapján, vagy az annak 7. cikke (1) bekezdésében felkínált, jogsértés megállapítására vezető utat követi, mindenesetre köteles az arányosság elvének figyelembevételére.

A jelen ügyben az Elsőfokú Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy az erőfölénnyel való visszaélés megvalósítására alkalmas megállapodás két tagja közötti hosszú távú kereskedelmi kapcsolatok megszüntetését elrendelő bizottsági határozat vonatkozásában a Bizottság által az EK 81. cikk és az EK 82. cikk alapján indított két eljárás közötti összefüggésre tekintettel, valamint arra a tényre figyelemmel, hogy az említett határozat kifejezetten említi a szerződéses partnervállalkozást, anélkül azonban, hogy az címzett lenne, a Bizottságnak el kellett volna ismernie ez utóbbi vállalkozás számára az eljárás egészére nézve az 1/2003 rendelet értelmében az érintett vállalkozás számára biztosított jogokat, noha *stricto sensu* az nem tekinthető annak az EK 82. cikk szerinti eljárásban. Ezért e vállalkozás a Bizottság által kötelezővé tenni kívánt önálló kötelezettségvállalások tekintetében rendelkezett a meghallgatáshoz való joggal, és rendelkeznie kell e jog teljes mértékű gyakorlására vonatkozó lehetőséggel.

3. Az összefonódások ellenőrzéseire vonatkozó ítélkezési gyakorlat eredményei

A Sun Chemical Group és társai kontra Bizottság ügyben⁵² hozott ítéletben az Elsőfokú Bíróság hangsúlyozta, hogy a horizontális összefonódások értékeléséről szóló iránymutatás⁵³ nem követeli meg minden esetben az abban meghatározott összes körülmény vizsgálatát, a Bizottságnak mérlegelési jogköre van, amely lehetővé teszi számára bizonyos elemek figyelembevételét vagy figyelmen kívül hagyását, és nem köteles pontos indokolást adni az összefonódás bizonyos, számára egyértelműen alkalmatlannak tűnő, jelentőségétől megfosztott vagy az összefonódás értékelése szempontjából nyilvánvalóan másodlagos szempontjainak értékeléséről.

Bírósági felülvizsgálatának gyakorlása során az Elsőfokú Bíróság nem szorítkozhat az iránymutatásban meghatározott, valamely összefonódás értékelése szempontjából jelentős elemek Bizottság általi figyelembevételének vagy figyelmen kívül hagyásának vizsgálatára, hanem azt is tekintetbe kell vennie, hogy a Bizottság esetleges mulasztásai megkérdőjelezhetik-e végkövetkeztetését.

⁵¹ A Szerződés [81]. és [82]. cikkében meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.).

⁵² Az Elsőfokú Bíróság T-282/06. sz. ügyben 2007. július 9-én hozott ítélete.

⁵³ A vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről szóló tanácsi rendelet szerint a horizontális összefonódások értékeléséről szóló iránymutatás (HL 2004. C 31., 5. o.).

Másrészt, a Bizottságnak a piacon fennálló túlzott kapacitásokra vonatkozó elemzésének vizsgálata során az Elsőfokú Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy ahhoz, hogy egy összefonódás eredményeként létrejött egység ügyfelei képesek legyenek ezen egységet elriasztani az esetleges versenyellenes magatartás folytatásától nem szükséges, hogy ügyfelei képesek legyenek minden megrendelésüket más szállítóknál leadni. Azt a lehetőséget, hogy megrendeléseik jelentős részét más szállítóknál képesek leadni, megfelelően nagymértékű veszteségekkel való fenyegetésnek lehet tekinteni ahhoz, hogy az említett egységet elriassza az ilyen stratégia folytatásától.

4. A versenyellenes gyakorlatok megszüntetésére irányuló eljárás

a) A hatáskör megosztása

Az 1/2003 rendelet előírja, hogy a közösségi versenyjogi szabályok alkalmazásának biztosítása érdekében a tagállamok versenyhatóságainak fokozott mértékben részt kell venniük az alkalmazásban, és e célból a rendelet közhatóságok hálózatát alakítja ki, amelyek az említett szabályokat szoros együttműködésben alkalmazzák. E tekintetben az Elsőfokú Bíróság a fent hivatkozott France Télécom kontra Bizottság ügyben hozott ítéletekben pontosította, hogy az 1/2003 rendelet mindazonáltal fenntartja a Bizottság meghatározó szerepét a jogsértések feltárása során. Az említett rendelet 11. cikkének (1) bekezdése általános szabályt állít fel, amelynek értelmében a Bizottság és a tagállamok versenyhatóságai szoros együttműködésre kötelesek, ám nem kötelezi a Bizottságot arra, hogy tartózkodjon a helyszíni vizsgálat lefolytatásától olyan ügyben, amelyben valamely nemzeti versenyhatóság párhuzamosan eljár. E rendelkezésből arra sem lehet következtetni, hogy ha valamely nemzeti versenyhatóság bizonyos tények tekintetében vizsgálódni kezdett, az rögtön meggátolja a Bizottságot az ügyben való eljárásban vagy az előzetes formában való információszerzésben. Ellenkezőleg, a Bizottság és a nemzeti hatóságok közötti együttműködés követelményéből következik, hogy azok párhuzamosan tevékenykedhetnek, legalábbis az olyan előzetes szakaszban, mint a vizsgálatok.

Másrészt az 1/2003 rendelet 11. cikkének (6) bekezdése előírja – az érintett versenyhatósággal történő egyszerű konzultáció mellett –, hogy a Bizottság megtartja a határozat elfogadására irányuló eljárás megindítására vonatkozó lehetőséget akkor is, ha valamely nemzeti hatóság már eljár az ügyben. Ezt meghaladóan az 1/2003 rendelet nem értelmezhető úgy, mint amely hasonló esetben megtiltja a Bizottságnak, hogy vizsgálat elrendeléséről döntsön, amely csak előkészítő aktust képvisel az ügy érdemében való intézése során, és amely nem jelenti az eljárás hivatalos megindítását.

b) Az ügyvédek és ügyfelek közötti érintkezés bizalmas jellege

A fent hivatkozott Akzo Nobel Chemicals és Akros Chemicals kontra Bizottság ügyben hozott ítéletben az Elsőfokú Bíróság a Bíróság által az AM & S kontra Bizottság ügyben⁵⁴ hozott ítéletben kimondott elv terjedelméről foglalt állást, amely szerint a Bizottság a

⁵⁴ A Bíróság 155/79. sz. ügyben 1982. május 18-án hozott ítélete (EBHT 1982., 1575. o.).

számára biztosított, a versenyjogi jogsértések feltárására irányuló vizsgálati jogkörét az ügyvédek és az ügyfelek közötti érintkezés bizalmas jellegének bizonyos körülmények közötti tiszteletben tartása mellett köteles gyakorolni.

A vizsgálat során követendő eljárás tekintetében az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy valamely vállalkozás jogosan tagadja meg a Bizottság képviselőitől az általa bizalmas jellegűnek tekintett dokumentumokhoz való – akár összefoglaló jellegű – hozzáférést, feltéve hogy véleménye szerint az ilyen összefoglaló jellegű vizsgálat lehetetlen a tartalom felfedése nélkül, és ha ezt indokolással alátámasztva magyarázza meg. Ha a Bizottság úgy véli, hogy a vállalkozás által szolgáltatott bizonyítékok nem megfelelőek a szóban forgó dokumentum bizalmas jellegének bizonyítására, képviselői jogosultak a dokumentum egy másolatát lepecsételt borítékba helyezni, és magukkal vinni a nézeteltérés későbbi megoldásának reményében. Az Elsőfokú Bíróság úgy vélte, hogy ez az eljárás lehetővé teszi az ügyvédek és ügyfelek közötti érintkezés bizalmas jellege védelmének elve megsértésének kockázata megszüntetését, miközben lehetővé teszi a Bizottság számára a dokumentumok feletti bizonyos ellenőrzés megtartását, és megszünteti e dokumentumok későbbi eltűnésének vagy manipulálásának veszélyét.

Ami a védett dokumentumok jellegét illeti, az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy valamely vállalkozás belső dokumentumai, még ha nem is beszéltek meg őket ügyvéddel, vagy nem azért készítették őket, hogy azokat ügyvédnek küldjék meg, mindazonáltal az ügyvédek és az ügyfelek közötti kommunikáció bizalmas jellege alá tartozhatnak, mivel kizárólag abból a célból készültek, hogy egy ügyvéd jogi véleményét kérjék a védelemhez való jogok gyakorlásának keretében. Ezzel ellentétben az a pusztán tény, hogy egy dokumentumot ügyvéddel megbeszéltek, nem elegendő ilyen védelem biztosítása számára. Az Elsőfokú Bíróság hozzátette, hogy az a körülmény, hogy valamely dokumentumot a versenyjognak való megfelelésre irányuló program alkalmazása keretében foglalmaztak, önmagában nem elegendő e dokumentum védelméhez. E programok terjedelmüket tekintve a védelemhez való jogok gyakorlását jóval meghaladó feladatokat és információkat foglalnak magukban.

Másrészt az Elsőfokú Bíróság megerősítette, hogy még ha igaz is, hogy a vállalkozás jogásza különleges szerepének elismerése és a vele való érintkezés bizalmasságának védelme szélesebb elfogadottságnak örvend, mint az AM & S-ügyben hozott ítélet kihirdetése idején, mindazonáltal nem lehet a tagállamok jogaiban sem egyforma, sem egyértelműen többségi irányzatokat azonosítani e tekintetben. A Bíróság által az említett ítéletben tett azon választást, hogy a vállalkozás és a vele munkaviszonyban álló tanácsadók közötti érintkezéseket nem sorolja a védettek közé, ezért fenn kell tartani.

c) Az arányosság elve

A CB kontra Bizottság ügyben⁵⁵ hozott ítélet pontosítja azokat a feltételeket, amelyek fennállása során a Bizottság határozattal olyan vizsgálatokat rendelhet el, amelyeknek az érintett vállalkozások vagy a vállalkozások társulásai a 17. rendelet 14. cikkének

⁵⁵ Az Elsőfokú Bíróság T-266/03. sz. ügyben 2007. július 12-én hozott ítélete.

(3) bekezdése (illetve később az 1/2003 rendelet 20. cikkének (4) bekezdése) alapján kötelesek alávetni magukat.

A felperes, egy francia jog alá tartozó gazdasági egyesülés, amelyet a legjelentősebb francia hitelintézetek alapítottak a bankkártyás fizetési rendszereik interoperabilitásának megvalósítása céljából, azt adja elő, hogy a vele szemben vizsgálatot elrendelő határozat sérti az arányosság elvét, mivel ez a vizsgálat nem szükséges és megfelelő eszköze a Bizottság által kívánt információk megszerzésére. Az Elsőfokú Bíróság elutasította ezt a jogalapot, emlékeztetve arra, hogy a Bizottság az információk megszerzésére rendelkezésre álló eszközök közül nem a helyzet különösen súlyos volta, kivételes sürgőssége vagy a teljes titoktartás kötelezettsége alapján választ, hanem minden ügy sajátosságának figyelembevételével törekszik a megfelelő vizsgálat lefolytatására. Az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy a jelen ügyben a megtámadott határozat bizonyos nagy francia bankok azon feltételezett szándékára vonatkozó információk összegyűjtését célozta, amely a lehetséges új belépőknek a fizetésre használt bankkártyák kibocsátásának francia piacáról való kizárására, valamint bizalmas üzleti információk cseréjére irányult, és amely információkat a Bizottság a felperes helyiségeiben vélt megtalálni. Tekintettel a keresett információk jellegére, valamint e bankoknak az egyesülés szerkezetében betöltött szerepére, az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy a Bizottság választása nem sértette az arányosság elvét, tekintettel arra, hogy nehezen elképzelhető, hogy az említett intézmény ezen információk birtokába tudott volna jutni a vizsgálatot elrendelő határozattól eltérő módon is.

d) A Bizottság határozatainak közzététele és az ártatlanság védelme

A fent hivatkozott Pergan Hilfsstoffe für industrielle Prozesse kontra Bizottság ügyben hozott ítéletben az Elsőfokú Bíróság a Bank Austria Creditanstalt kontra Bizottság ügyben⁵⁶ hozott ítéletében megállapított elveket fejlesztette tovább a Bizottság határozatainak közzétételére vonatkozó jogkörének, valamint a szolgálati titok védelmének vonatkozásában, és pontosította, hogy e fogalmakat az ártatlanság védelme elvének fényében kell értelmezni.

Ez utóbbi elvre hivatkozva a felperes előadja, hogy a „peroxid”-határozat közzététele jogellenes volt, amennyiben a felperes állítólagos jogsértő magatartására vonatkozó megállapításokat tartalmazott. E tekintetben az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy még akkor is, ha a fent hivatkozott Bank Austria Creditanstalt kontra Bizottság ügyben hozott ítélet szerint valamely vállalkozás ahhoz fűződő érdeke, hogy a Bizottság által a terhére rótt versenyellenes magatartás részleteit ne hozzák nyilvánosságra, nem szorul sajátos védelemre, ezen ítélkezési gyakorlat alkalmazása feltételezi, hogy a megállapított jogsértés a határozat rendelkező részében szerepel, mivel ez a körülmény elengedhetetlen ahhoz, hogy az említett vállalkozás joggal tudja vitatni a határozatot. Mivel a „peroxid”-határozat nem teljesíti e feltételt a felperes vonatkozásában, az Elsőfokú Bíróság úgy határozott, hogy az ez utóbbit érintő megállapítások nem a jogszabályoknak megfelelően vannak megállapítva, és nem lehet őket közzétenni.

⁵⁶ Az Elsőfokú Bíróság T-198/03. sz. ügyben 2006. május 30-án hozott ítélete (EBHT 2006., II-1429. o.).

Egy ilyen helyzet ellentétes az ártatlanság vélelmének elvével, és sérti a szolgálati titok védelmét, amelyek megkövetelik a felperes jó hírneve és méltósága tiszteletben tartásának biztosítását.

Állami támogatások

1. Anyagi jogi szabályok

a) Valamely állami támogatás alkotóelemei

Az elmúlt év során az intézkedések állami támogatásként való minősülésének problémája az Elsőfokú Bíróság számos ítéletének képezte tárgyát. Különösen az Olympiaki Aeroporia Ypiresies kontra Bizottság ügyben⁵⁷ hozott ítélet említendő, amelyben az Elsőfokú Bíróság részben megsemmisítette a Bizottság azon határozatát, amely elrendelte azon állami támogatás visszatéríttetését, hogy a Hellén Köztársaság eltúrta a repülőgépek üzemanyaga és cserealkatrészei hozzáadottérték-adója (a továbbiakban: HÉA) befizetésének elmaradását. Az Elsőfokú Bíróság úgy vélte, hogy a Bizottság elmulasztotta megvizsgálni, hogy az ilyen fizetési elmaradás az állami támogatás minősítést lehetővé tévő valós gazdasági előnyt jelent-e. Mivel a HÉA elvben semleges a versenyhelyzet tekintetében, amennyiben vagy előzetesen felszámított adóként azonnal levonható, vagy rövid határidővel visszakövetelhető, az egyetlen előny, amelyben a kedvezményezett részesülhetett, az előzetesen felszámított adó ideiglenes kifizetéséből származó pénzügyi előny. Az Elsőfokú Bíróság kifejtette, hogy a jelen ügyben a HÉA megfizetésének elmaradása elvben nem elegendő annak feltételezéséhez, hogy a kedvezményezett az EK 87. cikk szerinti előnyben részesült.

A Bouygues és Bouygues Télécom kontra Bizottság ügyben⁵⁸ hozott ítéletben az Elsőfokú Bíróság megerősítette a Bizottság állami támogatás fennállásának hiányát megállapító határozatát, a bizonyos gazdasági szereplőknek egy olyan nemzeti intézkedés által biztosított szelektív előny hiányára hivatkozással, amely a feltételeknek az összes engedélyhez való igazításának szándékával csökkenti az UMTS-engedélyekért (Universal Mobile Telecommunications System) általuk fizetendő díjakat. Valójában az állami forrásokat ebből érő veszteség nem elegendő az állami támogatásnak minősüléshez, a lemondás ugyanis elkerülhetetlen volt a rendszer szerkezetének okán, és a távközlési szolgáltatásokra vonatkozó közösségi jogi keret a gazdasági szereplőkkel szembeni egyenlő bánásmódon alapul mind az engedélyek kibocsátása, mind pedig az esetleges díjak meghatározása tekintetében. Az Elsőfokú Bíróság hangsúlyozta másrészt, hogy az első gazdasági szereplőknél az engedélyek korábbi megszerzéséből származó lehetséges előny a jelen esetben nem az érdekeltek javát szolgálta, tekintettel az UMTS-hálózat kifejlesztésében megjelenő késedelemre.

⁵⁷ Az Elsőfokú Bíróság T-68/03. sz. ügyben 2007. szeptember 12-én hozott ítélete.

⁵⁸ Az Elsőfokú Bíróság T-475/04. sz. ügyben 2007. július 4-én hozott ítélete (fellebbezett: C-431/07. P. sz. ügy).

b) Indokolási kötelezettség

Az Írország és társai kontra Bizottság ügyben⁵⁹ hozott ítéletben az Elsőfokú Bíróság megsemmisítette az Írország, Franciaország és Olaszország bizonyos régióiban a timföldgyártáshoz üzemanyagként felhasznált ásványolajok esetében alkalmazott jövedéki adó alóli mentességekre vonatkozó bizottsági határozatot, hivatalból észlelve az indokolási kötelezettség megsértését, amely ezen intézkedésnek a 659/1999⁶⁰ rendeletben meghatározott „létező támogatás”-kénti minősítése elmulasztásához vezetett. Az említett rendelet 1. cikke b) pontjának v) alpontja értelmében minden támogatást létezőnek kell tekinteni, amelynek tekintetében megállapítható, hogy a hatálybalépése idején nem minősült támogatásnak, és ezt követően – a közös piac fejlődésének eredményeként, és anélkül, hogy az érintett tagállam módosította volna – vált támogatássá. Az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy a jövedéki adót szabályozó közösségi rendelkezéseknek megfelelően a vitatott mentességeket számos – a Bizottság javaslata alapján elfogadott – tanácsi határozat engedélyezte és hosszabbította meg. Ilyen körülmények között az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy a Bizottság, amikor elmulasztotta a szóban forgó támogatásokat létező támogatásnak minősíteni a 659/1999 rendelet fent említett rendelkezései értelmében, nem szorítkozhatott joggal annak megállapítására, hogy ezek nem alkalmazandók a jelen ügyben.

A fent hivatkozott *Salvat père et fils és társai kontra Bizottság* ügyben hozott ítélet az Elsőfokú Bíróságnak a Bizottság az általa az EK 87. cikk alkalmazásában állami támogatásnak minősített különböző intézkedésekre vonatkozó határozatainak indokolására vonatkozó követelményekkel kapcsolatos ítélkezési gyakorlatának pontosítására irányul. Ebben az ítéletben az Elsőfokú Bíróság pontosította, hogy az EK 87. cikk alkalmazási feltételeinek általános jellegű vizsgálata valamely bizottsági határozatban önmagában nem tekinthető ellentétesnek az indokolási kötelezettséggel, ha ez, valamint az érintett intézkedések ugyanazon cselekvési tervbe illeszkednek.

A Département du Loiret kontra Bizottság ügyben⁶¹ hozott ítéletben az Elsőfokú Bíróság ezzel ellentétben az indokolás elégtelenségét állapította meg azon bizottsági határozat tekintetében, amellyel a Bizottság a közös piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánított egy vállalkozásnak jogellenesen, egy közművesített terület kedvezményes áron történő eladása formájában nyújtott állami támogatást. Az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy e határozat nem tartalmazta a visszatérítendő támogatás összege kiszámításának módjára vonatkozó szükséges információkat, különösen a támogatás eredeti értékének aktualizálására irányuló kamatos kamatok kamatlábainak alkalmazására vonatkozókat.

⁵⁹ Az Elsőfokú Bíróság [T-50/06.](#), [T-56/06.](#), [T-60/06.](#), [T-62/06.](#) és [T-69/06.](#) sz. egyesített ügyekben 2007. december 12-én hozott ítélete.

⁶⁰ Az EK-Szerződés [88.] cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendelet (HL L 83., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 339. o.).

⁶¹ Az Elsőfokú Bíróság [T-369/00.](#) sz. ügyben 2007. március 29-én hozott ítélete (fellebbezett: C-295/07. P. sz. ügy).

c) Visszatérítetés

A 659/1999 rendelet 13. cikke (1) bekezdésének szentelt és ismételt ítélkezési gyakorlat értelmében a Bizottság jogosult a rendelkezésére álló információk alapján határozatot elfogadni abban az esetben, ha olyan tagállammal áll szemben, amely nem tesz eleget együttműködési kötelezettségének, és nem bocsátja rendelkezésére azon információkat, amelyeket valamely támogatás közös piaccal való összeegyeztethetősége megvizsgálásának érdekében kért. Az MTU Friedrichshafen kontra Bizottság ügyben⁶² hozott ítéletben az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy még ha az említett rendelet 13. cikkének (1) bekezdése lehetővé teszi is a Bizottság számára, hogy a rendeletben foglalt eljárási követelmények betartását követően a rendelkezésre álló információk alapján hozzon határozatot a támogatás közös piaccal való összeegyeztethetlenségének megállapításáról, és adott esetben elrendelje, hogy az érintett tagállam téríttesse vissza a támogatást a kedvezményezettől, azonban nem teszi lehetővé számára, hogy akár egyetemlegesség címén valamely vállalkozástól megkövetelje a közös piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánított és jogellenesen nyújtott támogatás összege meghatározott részének visszatérítését, amennyiben azon állami forrásokból történő átutalás, amelyekből a vállalkozás részesült, hipotetikus.

Az Elsőfokú Bíróság a Scott kontra Bizottság ügyben⁶³ hozott ítéletben emlékeztetett arra, hogy valamely jogellenes támogatás visszatérítésének célja nem valamely, a közösségi jog által elő nem írt szankció alkalmazása, hanem az, hogy megvonja a kedvezményezettől a versenytársaihoz képest a piacon megszerzett előnyöket, és visszaállítsa ezen támogatás nyújtása előtti állapotot. A Bizottság ezért a kedvezményezett iránti méltányosságból nem írhatja elő az általa kapott támogatás értékénél alacsonyabb összeg visszafizetését, de nem jogosult arra sem, hogy a jogsértés súlyossága feletti rosszallását kifejezve előírja az ezen értéknél nagyobb összeg visszatérítését.

d) A jogi keret időbeli alkalmazása

A Freistaat Sachsen kontra Bizottság ügyben⁶⁴ hozott ítéletben az Elsőfokú Bíróság a Bizottság Szászország hatóságai által a kis- és középvállalkozások javára létrehozott támogatási programra vonatkozó határozata elleni megsemmisítés iránti kereset alapján járt el. Az Elsőfokú Bíróság elfogadta a felperes azon érvelését, amely szerint a Bizottságnak az érintett támogatási programokat a bejelentés időpontjában hatályban lévő szabályok alapján kellett volna megvizsgálnia, nem pedig az ezen időpontokat követően hatályba lépett szabályok alapján. A támogatás – e rendelet hatálybalépését megelőzően történt – eredeti bejelentésének teljes jellegét is kiemelve az Elsőfokú Bíróság kimondta, hogy az állami támogatások összeegyeztethetőségére vonatkozó új szabályozás alkalmazása a hatálybalépése előtt bejelentett támogatásokra csak akkor elfogadható, ha az új

⁶² Az Elsőfokú Bíróság [T-196/02.](#) sz. ügyben 2007. szeptember 12-én hozott ítélete (fellebbezett: C-520/07. P. sz. ügy).

⁶³ Az Elsőfokú Bíróság [T-366/00.](#) sz. ügyben 2007. március 29-én hozott ítélete (fellebbezett: C-290/07. P. sz. ügy).

⁶⁴ Az Elsőfokú Bíróság [T-357/02.](#) sz. ügyben 2007. május 3-án hozott ítélete (fellebbezett: C-334/07. P. sz. ügy).

szabályozás szövegéből, tartalmából és az általa követett célból kitűnik, hogy visszaható hatállyal szándékozták alkalmazni, és adott esetben az érdekeltek jogos bizalmát megfelelően tiszteletben tartották.

2. Eljárási szabályok

A fent hivatkozott Scott kontra Bizottság ügyben hozott ítéletben az Elsőfokú Bíróság pontosította, hogy noha az EK 88. cikk által szabályozott, az állami támogatások felülvizsgálatára irányuló eljárásra vonatkozó rendelkezések közül egy sem biztosít különleges jogot az érdekeltek között a támogatás kedvezményezettje számára, és hogy ez utóbbit nem illeti meg a fél jogállása az eljárás során, a Bizottság, figyelemmel a dosszié alapos és pártatlan módon való megvizsgálására irányuló kötelezettségére, a hivatalos eljárást megindító határozatban előírt határidő lejáratát követően is köteles bizonyos körülmények között figyelembe venni a támogatás kedvezményezettjének észrevételeit.

Ebben az ítéletben az Elsőfokú Bíróság azon ítélkezési gyakorlatát is pontosította, amelynek értelmében a Bizottság állami támogatások területén hozott határozatának jogszerűségét azon információk alapján kell megítélni, amelyekkel a Bizottság a határozat elfogadásakor rendelkezhetett, ezért a felperes nem hivatkozhat a Bizottság számára ismeretlen, és a vele ezen hivatalos vizsgálati eljárás alatt nem közölt ténybeli körülményekre. Az Elsőfokú Bíróság pontosította, hogy nem következik ezen ítélkezési gyakorlatból, hogy a megtámadott határozat jogszerűségének megítélése során nem lehet figyelembe venni a támogatás kedvezményezettje által valamely megsemmisítés iránti keresetben előterjesztett bizonyítékokat abban az esetben, ha azokat a közigazgatási eljárásban a per tárgyát képező határozat elfogadása előtt érvényesen adták elő a Bizottság részére, és a Bizottság megalapozatlanul elutasította azokat.

A Tirrenia di Navigazione és társai kontra Bizottság ügyben⁶⁵ hozott ítélet alapjául szolgáló ügyben a felperesek az olasz hajózási társaságoknak nyújtott állami támogatás vonatkozásában hivatalos vizsgálati eljárás megindításáról szóló bizottsági határozat megsemmisítését kérték. Mivel a főbb anyagi jogi kérdéseket a Bíróság már egy kapcsolódó ügyben⁶⁶ tárgyalta, az Elsőfokú Bíróság úgy vélte, hogy az ő feladata annak vizsgálata, hogy a Bíróság által választott megoldás alkalmazható-e a jelen ügyre, amennyiben a felperesek által előadott érvek különböznek azokról, amelyekre a Bíróság már válaszolt, és mivel az Elsőfokú Bíróság előtti felpereseknek nem volt lehetőségük a Bíróság előtti meghallgatásra, mert a Bíróság előtt az ilyen jogviták során magánszemélyek beavatkozása nem megengedett.

Másrészt a Bíróság a kereseti kérelmet meghaladó (*ultra petita*) határozathozatalra⁶⁷ vonatkozó tilalom terjedelmére irányuló ítélkezési gyakorlata alapján az Elsőfokú Bíróság úgy határozott, hogy ha az alperes intézmény elmulaszt felvetni egy olyan jogi megfontolást,

⁶⁵ Az Elsőfokú Bíróság T-246/99. sz. ügyben 2007. június 20-án hozott ítélete.

⁶⁶ A Bíróság C-400/99. sz. ügyben 2001. október 9-én és 2005. május 10-én hozott ítéletei (EBHT 1999., I-7303. o. és EBHT 2005., I-3657. o.).

⁶⁷ A Bíróság C-172/05. P. sz., Mancini kontra Bizottság ügyben 2006. június 13-án hozott végzése.

amelynek említése megalapozná a megtámadott aktus jogszerűségét, a közösségi bíróság feladata a jogszerű aktus megsemmisítésének elkerülésére az ilyen jogi megfontolás figyelembevételével. Ennek következtében az Elsőfokú Bíróság saját kezdeményezésére azon megfontolást veszi alapul, amelynek értelmében harmadik érdekelt felek nem érhetik el a határozat megsemmisítését olyan elemek alapján, amelyeket a nemzeti hatóságok nem nyújtottak be a Bizottságnak az előzetes vizsgálat szakaszában, és elutasította a keresetet.

Az ESZAK-Szerződés lejárta

Egy sor ebben az évben kihirdetett ítélet⁶⁸ pontosította az ESZAK-Szerződés lejárta következményeit a Bizottság az e szerződés által szabályozott ágazatok versenyszabályai megsértésének megállapítására irányuló jogköre tekintetében.

Az Elsőfokú Bíróság felidézte, hogy az ESZAK-Szerződés jogi keretének az EK-Szerződés jogi keretével történő felváltása illeszkedik a közösségi jogrendszernek és célkitűzéseinek folytonossága összefüggéseibe, amelyek megkövetelik, hogy az Európai Közösség biztosítsa az ESZAK-Szerződés hatálya alatt létrejött jogok és kötelezettségek tiszteletben tartását. Így a torzításmentes verseny célkitűzésének az eredetileg a közös szén- és acélpiacon alá tartozó ágazatokban történő megvalósítását nem szakítja meg az ESZAK-Szerződés lejárta ténye, mivel e célkitűzés az EK-Szerződés keretében is megvalósul. Más szavakkal, a korábban az ESZAK-Szerződés – *lex specialis* – hatálya alá tartozó ágazatok 2002. július 24-től automatikusan átkerültek az EK-Szerződés – *lex generalis* – hatálya alá.

Az Elsőfokú Bíróság mindazonáltal pontosítja, hogy az egyes szerződések keretében az intézmények kizárólag azokat a hatásköröket gyakorolhatják, amelyeket az adott szerződés rájuk ruházott. Ezzel szemben a folytatólagos alkalmazásra vonatkozó elvek olyan anyagi jogi rendelkezések alkalmazásához vezethetnek, amelyek már nem hatályosak akkor, amikor a közösségi intézmény meghozza az adott jogi aktust.

Ezen elvek alkalmazásával semmisítette meg az Elsőfokú Bíróság az SP és társai kontra Bizottság ügyben a Bizottság által az ESZAK-Szerződés lejárta követően az ESZAK 65. cikkének (4) és (5) bekezdése, nem pedig a 17. rendelet⁶⁹ megfelelő rendelkezései alapján elfogadott határozatát, amellyel az ESZAK-Szerződés 65. cikkének (1) bekezdésébe ütköző, számos, a beton megerősítéséhez való rudakat előállító olasz gyártó által elkövetett jogsértést állapított meg, és bírságot szabott ki az érintett vállalkozásokra.

Ezzel szemben a González y Díez kontra Bizottság ügyben az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy az ESZAK-Szerződés lejárta követően a Bizottság joggal fogadott el az EK 88. cikk

⁶⁸ Az Elsőfokú Bíróság [T-25/04.](#) sz., González y Díez kontra Bizottság ügyben 2007. szeptember 12-én hozott ítélete és a [T-27/03.](#), [T-46/03.](#), [T-58/03.](#), [T-79/03.](#), [T-80/03.](#), [T-97/03.](#) és [T-98/03.](#) sz., SP és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2007. október 25-én hozott ítélete. Az ezen utóbbi ítéletben vizsgált kérdések képezik tárgyát az ugyanaznap hozott, [T-45/03.](#) sz., Riva Acciaio kontra Bizottság ügyben hozott ítéletnek, a [T-77/03.](#) sz., Feralpi Siderurgica kontra Bizottság ügyben hozott ítéletnek és a [T-94/03.](#) sz., Ferriere Nord kontra Bizottság ügyben hozott ítéletnek.

⁶⁹ A fent említett rendelet.

(2) bekezdése alapján az ESZAK-Szerződés hatálya alá tartozó területeken nyújtott állami támogatásokra vonatkozó határozatot olyan helyzetek tekintetében, amelyek az ESZAK-Szerződés lejártát megelőzően jöttek létre. Mindazonáltal ami az anyagi jogi szabályokat illeti, az Elsőfokú Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a Bizottság nem volt jogosult a vitatott támogatásoknak az EK-Szerződés keretében elfogadott rendeletre tekintettel történő vizsgálatára.

Közösségi védjegy

Ebben az évben az elbírált ügyek közül a 40/94 rendelet⁷⁰ alapján hozott határozatok száma (128) ismét jelentős volt, így e határozatok százalékban mért aránya az összes ügy 32%-ára emelkedett.

1. A lajstromozás feltétlen kizáró okai

A lajstromozás feltétlen kizáró okaival kapcsolatos ügyekben hozott, összesen 68 ítélet közül az Elsőfokú Bíróság három esetben rendelkezett a határozat hatályon kívül helyezéséről.⁷¹ Ezek közül az elsőben, a Kustom Musical Amplification kontra OHIM („egy gitár formája”) ügyben, az Elsőfokú Bíróság a meghallgatáshoz való jog és az indokolási kötelezettség megsértését állapította meg azon indoknál fogva, hogy azok az internetes oldalak, amelyekre való hivatkozással a Belső Piaci Harmonizációs Hivatal (védjegyek és formatervezési minták) (a továbbiakban: OHIM) a bejelentett védjegyet végül elutasította, nem voltak elérhetőek azokról a megadott linkekről, amelyeket az OHIM – határozatának meghozatala előtt – a bejelentővel közölt.

Az IVG Immobilien kontra OHIM (I) ügyben hozott ítéletben az Elsőfokú Bíróság azon vizsgálat nem megfelelő jellegét bírálta, amely az OHIM-ot egy „i” betűből álló ábrás védjegy lajstromozásának megtagadására vezette, több pénzügyi és ingatlannal kapcsolatos szolgáltatás tekintetében. Az Elsőfokú Bíróság többek között úgy vélte, hogy az OHIM-nak a szóban forgó megjelölés szokványos jellegének megállapítása helyett azt kellett volna vizsgálnia, hogy az említett megjelölés konkrétan alkalmas-e a célközönség képzetében a védjegybejelentő által nyújtott szolgáltatásoknak a versenytársak által nyújtott szolgáltatásoktól való megkülönböztetésére.

Végül a Bang & Olufsen kontra OHIM („egy hangszóró formája”) ügyben hozott ítéletben az Elsőfokú Bíróság azt állapította meg, hogy figyelemmel a tartós műszaki (fogyasztási) cikkek vásárlásakor a fogyasztók vizsgálódásának különösen figyelmes jellegére, valamely hangszóró formája, mint térbeli védjegy, lajstromozás tárgyát képezheti, tekintettel annak együttes esztétikai végeredményére is. Ezenfelül az Elsőfokú Bíróság

⁷⁰ A közösségi védjegyről szóló, 1993. december 20-i 40/94/EK tanácsi rendelet (HL 1994. L 11., 1. o.; magyar nyelvű kiadás 17. fejezet, 1. kötet, 146. o.).

⁷¹ Az Elsőfokú Bíróság T-317/05. sz., Kustom Musical Amplification kontra OHIM („egy gitár formája”) ügyben 2007. február 7-én; T-441/05. sz., IVG Immobilien kontra OHIM (I) ügyben 2007. június 13-án és T-460/05. sz., Bang & Olufsen kontra OHIM („egy hangszóró formája”) ügyben 2007. október 10-én hozott ítéletei.

azt is kimondta, hogy még ha a különleges vagy eredeti tulajdonságok megléte nem is elengedhetetlen feltétele a lajstromozásnak, a jelenlétük akkor is megteremtheti a védjegy megkülönböztetőképességének szükséges mértékét, ha egyébként a védjegy nem rendelkezne azzal.

Ezzel szemben viszont a Neumann kontra OHIM („egy mikrofonfej formája”) ügyben hozott ítéletben⁷² az Elsőfokú Bíróság helybenhagyta az OHIM azon határozatát, amely megtagadta egy mikrofonfej formájának közösségi védjegyként történő lajstromozását. Ugyanis, még ha az érintett termékek átlagos fogyasztója minden valószínűség szerint figyelmet is tanúsít a termékek műszaki, illetve esztétikai részletei iránt, ebből még nem következik automatikusan, hogy azt úgy fogja fel, mint egy védjegy szerepét betöltő részletet. Egyébként sem következhet semmiféle megkülönböztető jelleg abból a tényből, hogy a versenytárs vállalkozásoknak le kellett mondaniuk a bejelentett védjegy formáját alkotó hasonló formájú termékeik gyártásáról vagy forgalmazásáról.

2. A lajstromozás viszonylagos kizáró okai

a) Az áruk kiegészítő jellege

Az El Corte Inglés kontra OHIM – Bolaños Sabri (PiraÑAM diseño original Juan Bolaños) ügyben hozott ítéletben⁷³ az Elsőfokú Bíróság az OHIM egy olyan határozatát helyezte hatályon kívül, amely arra a következtetésre jutott, hogy nem áll fenn hasonlóság a ruházati cikkek, cipők, kalapárúk, illetve az olyan bőrárúk között, mint például a táskák, levéltárcák, pénztárcák. E termékek kiegészítő jellegének értékelésénél azt a tényt kell figyelembe venni, hogy azok közös esztétikai funkciót is betölthetnek, és összességükben hozzájárulhatnak a fogyasztók külső megjelenéséhez. A szóban forgó termékeket összekötő viszony észlelhetőségét ezért e külső megjelenítésnek a megalkotás, illetve a vásárlás pillanatában meglévő különféle összetevőinek összehangoltságára figyelemmel kell vizsgálni. Ezen észlelés alapján ugyanis esetleg azt lehet feltételezni, hogy a termékek előállításáért ugyanazon vállalkozás felel.

Ugyanebben a kérdésben – két másik ítéletben – megállapításra került, hogy egyrészt a borospoharak, üvegkancsók és dekanterek, másrészt a borok közötti kiegészítő jelleg nem olyan mérvű, hogy az elegendő lehetne az érintett termékek hasonlóságának megállapításához, illetőleg hogy az illatszerárúk és bőrárúk közötti nyilvánvaló különbséget nem ingatják meg az e termékek esetleges esztétikai kiegészítő jellegével kapcsolatos megállapítások⁷⁴.

⁷² Az Elsőfokú Bíróság T-358/04. sz., Neumann kontra OHIM („egy mikrofonfej formája”) ügyben 2007. szeptember 12-én hozott ítélete.

⁷³ Az Elsőfokú Bíróság T-443/05. sz. ügyben 2007. július 11-én hozott ítélete.

⁷⁴ Az Elsőfokú Bíróság T-263/03. sz., Mülhens kontra OHIM – Conceria Toska (TOSKA) ügyben 2007. július 11-én hozott ítélete. Ugyanezen elemzés megtalálható az Elsőfokú Bíróság T-28/04. sz., Mülhens kontra OHIM – Cara (TOSKA LEATHER) ügyben, illetve a T-150/04. sz., Mülhens kontra OHIM – Minoronzoni (TOSCA BLU) ügyben 2007. július 11-én hozott ítéletekben.

b) A korábbi védjegyeken kívüli más megjelölésekre alapított felszólalások

A 40/94 rendelet 8. cikkének (4) bekezdése alapján a közösségi védjegy lajstromozásával szemben felszólalás terjeszthető elő a korábbi védjegyeken kívül más megjelölésekre való hivatkozással is. A cseh Budějovický Budvar és az amerikai Anheuser-Busch cégek közötti, a BUDWEISER és a BUD közösségi védjegyekkel kapcsolatos peres eljárásban az Elsőfokú Bíróság pontosan meghatározta az említett rendelkezés által biztosított jogok terjedelmét.⁷⁵ Az Elsőfokú Bíróság azt állapította meg, hogy a Budějovický Budvar, aki korábban Franciaországban a sörök tekintetében eredetmegjelöléseket lajstromoztatott az eredetmegjelölések oltalmára vonatkozó Lisszaboni Megállapodás alapján, azokra nem hivatkozhat az Anheuser-Busch által azonos, illetve hasonló termékekre vonatkozó bejelentésével szembeni felszólalás alátámasztásaként. Ugyanis a francia jog kiterjeszti a Lisszaboni Megállapodásban foglalt oltalmat azokra az esetekre is, amikor a termékek nem hasonlóak, azonban ehhez azt követeli meg feltételként, hogy a jogvita tárgyát képező megjelölések harmadik fél általi használata alkalmas legyen a kérdéses eredetmegjelölések közismertségének megsértésére, illetve csorbítására Franciaországban, amit a Budějovický Budvar nem tudott bizonyítani.

c) A korábbi védjegy jó hírneve

A 40/94 rendelet 8. cikkének (5) bekezdése szerint a jó hírnévvel rendelkező korábbi védjegy jogosultja akkor is felszólalást terjeszthet elő a védjegyéhez hasonló vagy azzal azonos megjelölés lajstromozásával szemben, ha ez utóbbi megjelölést csak a korábbi védjegy árujegyzárában szereplőktől eltérő árukra vagy szolgáltatásokra jelentették be.

A Sigla kontra OHIM – Elleni Holding (VIPS) ügyben⁷⁶ annak megállapíthatósága volt a kérdés, hogy a többek között egy gyorsétterem-láncot jelölő VIPS szóvédjegy jóhírneve kizárhatja-e ugyanezen megjelölésnek a többek között szállodák vagy éttermek részére végzett számítógép-programozási szolgáltatások tekintetében történő lajstromozását. Az Elsőfokú Bíróság kimondta, hogy a veszély, hogy a bejelentett védjegy tisztességtelenül kihasználja a korábbi védjegy jó hírnevét vagy megkülönböztető képességét, akkor áll fenn, ha a fogyasztó figyelmét – anélkül, hogy feltétlenül összekeverné a szóban forgó áru vagy szolgáltatás kereskedelmi származását – maga a bejelentett védjegy kelti fel, és azért vásárolja meg az e védjeggyel jelölt terméket vagy a szolgáltatást, mert az a korábbi jó hírű vagy hasonló védjeggyel azonos védjegyet viseli. Ezen értékelés ezért eltér attól az értékeléstől, amely annak vizsgálatára irányul, hogy fennáll-e az összetévesztés veszélye a szóban forgó termék vagy szolgáltatás kereskedelmi származását illetően. A szükséges előfeltételek nem teljesültek, ezért az Elsőfokú Bíróság elutasította a kereseti kérelmet.

⁷⁵ Az Elsőfokú Bíróság T-57/04. és T-71/04. sz., Budějovický Budvar és Anheuser-Busch kontra OHMI (AB GENUINE Budweiser KING OF BEERS) ügyekben 2007. június 12-én hozott ítélete; a T-53-56/04., T-58/04. és T-59/04. sz., Budějovický Budvar kontra OHIM – Anheuser-Busch (BUDWEISER) ügyekben, és a T-60/04-T-64/04. sz., Budějovický Budvar kontra OHIM – Anheuser-Busch (BUD) ügyekben hozott ítélete.

⁷⁶ Az Elsőfokú Bíróság T-215/03. sz. ügyben 2007. március 22-én hozott ítélete.

Ezzel szemben az Aktieselskabet af 21. november 2001 kontra OHIM – TDK Kabushiki Kaisha (TDK) ügyben hozott ítéletben⁷⁷ az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy az a tény, hogy a hangok és képek rögzítésére szolgáló készülékeket jelölő korábbi TDK védjegy – jó hírneve folytán – olyan jelentős megkülönböztetőképességgel rendelkezik, amelynek alapján a védjegyjogosultnak a sportruházati cikkek tekintetében bejelentett ugyanezen megjelölés lajstromozásával szemben indított felszólalása eredményes lehet. Ugyanis mivel a korábbi védjegyet szponzori – különösen sportszponzori – tevékenységre használták, fennállt az a nem csupán feltételezett veszély, hogy a felperes tisztességtelenül kihasználja a korábbi védjegyek jó hírnevét. Ezenkívül az Antartica kontra OHIM – Nasdaq Stock Market (nasdaq) ügyben hozott ítéletben⁷⁸ az Elsőfokú Bíróság kimondta, hogy e veszély fennállását különösen a valószínű lehetőségek elemzéséből levont logikai következtetések alapján és az érintett kereskedelmi ágazatban szokásos gyakorlatot, valamint az ügy egyéb körülményeit figyelembe véve lehet bizonyítani.

3. Törlési eljárások

A 40/94 rendelet 51. és azt követő cikkei szerint az OHIM-hoz benyújtott kérelem alapján a korábban már lajstromozott közösségi védjegyek törlését lehet kérni. A referencia-időszakban vizsgált, e területen benyújtott három kereset közül az Elsőfokú Bíróság két esetben hatályon kívül helyező ítéletet⁷⁹ hozott, közülük az egyikben (a La Perla kontra OHIM – Worldgem Brands [NIMEI LA PERLA MODERN CLASSIC] ügyben hozott ítéletében) kimondta, hogy a 40/94 rendelet 8. cikke (5) bekezdésének alkalmazásához nincs szükség az összetévesztés veszélyének fennállására.

A második ügyben (a Consorzio per la tutela del formaggio Grana Padano kontra OHIM – Biraghi [GRANA BIRAGHI] ügyben hozott ítélet), amely szintén hatályon kívül helyezést eredményezett, az a kérdés merült fel, hogy a 2081/92 rendelet⁸⁰ alapján a „grana padano” oltalom alatt álló eredetmegjelölés számára biztosított oltalom indokoltá teszi-e a GRANA BIRAGHI védjegy törlését. Miután emlékeztetett arra, hogy a 40/94 rendelet alkalmazása nem sértheti az oltalom alatt álló eredetmegjelölések részére biztosított oltalmat, az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy az OHIM köteles elutasítani azokat a védjegybejelentési kérelmeket, illetve törölni azokat a már lajstromozott védjegyeket, amelyek a lajstromban nem szereplő termékek tekintetében lajstromozott megjelölést, illetőleg az oltalom alatt álló eredetmegjelölést bitorló, utánozó vagy arra emlékeztető megjelölést vesznek át. E célból az OHIM köteles részletes elemzést végezni, és megvizsgálni, hogy a bejelentett védjegy nem csupán az oltalom alatt álló

⁷⁷ Az Elsőfokú Bíróság [T-477/04.](#) sz. ügyben 2007. február 6-án hozott ítélete (fellebbezett: C-197/07. P. sz. ügy).

⁷⁸ Az Elsőfokú Bíróság [T-47/06.](#) sz. ügyben 2007. május 10-én hozott ítélete (fellebbezett: C-320/07. P. sz. ügy).

⁷⁹ Az Elsőfokú Bíróság [T-137/05.](#) sz., La Perla kontra OHIM – Worldgem Brands (NIMEI LA PERLA MODERN CLASSIC) ügyben 2007. május 16-án hozott ítélete, valamint [T-291/03.](#) sz., Consorzio per la tutela del formaggio Grana Padano kontra OHIM – Biraghi (GRANA BIRAGHI) ügyben 2007. szeptember 12-én hozott ítélete.

⁸⁰ A mezőgazdasági termékek és élelmiszerek földrajzi jelzéseinek és eredetmegjelöléseinek oltalmáról szóló, 1992. július 14-i 2081/92/EGK tanácsi rendelet (HL L 208., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 13. kötet, 4. o.).

eredetmegjelölés valamely szokásos jellegű alkotóelemét tartalmazza-e. E vizsgálatnak a jogi, gazdasági, műszaki, történelmi, kulturális és társadalmi jellegű adatokon, a vonatkozó nemzeti és a közösségi szabályozáson, valamint az átlagos fogyasztónak a megjelölés tekintetében tapasztalt (akár közvélemény-kutatás révén megismerhető) felfogásán kell alapulnia. Ebben az ügyben az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte, hogy a fellebbezési tanács tévesen állapította meg, hogy a „grana” elnevezés szokásos, és hogy a „grana padano” oltalom alatt álló eredetmegjelölés fennállása nem akadályozza a GRANA BIRAGHI védjegy lajstromozását.

4. Formai és eljárási kérdések

a) A felszólalási osztály előtti eljárás

Az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte, hogy összhangban van a megkövetelt eljárási szabályokkal az olyan felszólalás, amely mindössze arra szorítkozik, hogy a felszólalás az összetéveszthetőségen alapul, hiszen ez az utalás elegendő az OHIM és a bejelentő számára ahhoz, hogy tudja, milyen ok szolgál a felszólalás alapjául.⁸¹ Az Elsőfokú Bíróság azt is kimondta, hogy valamely felszólalási kérelem hiányos faxmásolatának beérkezési időpontját az OHIM-nak a felszólalási határidő betartása szempontjából figyelembe kell vennie olyan esetben, amikor a felszólaló saját kezdeményezésre – gondosan eljárva – eljuttatja az OHIM-hoz az említett irat hiánytalan változatát.⁸²

A felszólalások megalapozottságának vizsgálatát illetően az Elsőfokú Bíróság kimondta, hogy a felszólalási osztály akkor is köteles eljárni az ügyben, ha a kérelem indokolása egyszerűen az „Összetéveszthetőség”-re hivatkozik, valamint hogy a felszólalás okainak magyarázata nem vehető figyelembe, ha azt a felszólalási eljárás nyelvétől eltérő nyelven nyújtják be. A hiányzó fordításnak ugyanis nem az a következménye, hogy a felszólalást, mint megalapozatlant, elutasítják. Mindenesetre a vizsgálat során csak azok az információk vehetők figyelembe, amelyek a védjegybejelentési kérelemben, a korábbi védjegy lajstromában, illetve a felszólalási kérelem azon részében szerepeltek, amelyek a felszólalási eljárás nyelvén íródtak.⁸³ Mindezekon kívül az Elsőfokú Bíróság azt is kimondta, hogy a felszólalási osztály nem köteles az érintett félnek újabb határidőt megállapítani e hiány pótlására. Az OHIM említett osztálya tehát joggal tagadta meg azoknak a bizonyítékoknak a figyelembevételét, amelyeket a felszólaló a rendelkezésre álló határidőn belül nem terjesztett elő a megfelelő nyelven.⁸⁴

⁸¹ Az Elsőfokú Bíróság T-53/05. sz., Calavo Growers kontra OHIM – Calvo Sanz (Calvo) ügyben 2007. január 16-án hozott ítélete.

⁸² Az Elsőfokú Bíróság T-239/05., T-240/05.–247/05., T-255/05., T-274/05. és T-280/05. sz., Black & Decker kontra OHIM – Atlas Copco (többek között a „sárga és fekete színű elektromos szerszám térbeli ábrája”) ügyekben 2007. május 15-én hozott ítélete.

⁸³ A Calvo-ügyben hozott ítélet, lásd 81. lábjegyzet.

⁸⁴ Az Elsőfokú Bíróság T-192/04. sz., Flex Equipos de Descanso kontra OHIM – Leggett & Platt (LURA-FLEX) ügyben 2007. július 11-én hozott ítélete.

b) Funkcionális folyamatosság

Az Elsőfokú Bíróság a referencia-időszakban a fellebbezési tanács három olyan határozatát helyezte hatályon kívül, amelyben a fellebbezési tanács nem vette figyelembe a felek által a felszólalási osztályhoz kellő időben be nem nyújtott tényeket és bizonyítékokat.⁸⁵ A Bíróság újabb ítélkezési gyakorlatát követve⁸⁶ az Elsőfokú Bíróság kimondta, hogy még ha a feleknek nincs is feltétlen joguk ahhoz, hogy az általuk késedelmesen előterjesztett tényeket és bizonyítékokat a fellebbezési tanács megvizsgálja, attól még a fellebbezési tanács – ezzel ellentétes rendelkezés hiányában – az általa meghozandó határozat tekintetében mérlegelési jogkörrel rendelkezik arra nézve, hogy azokat figyelembe veszi-e, vagy sem. Ennélfogva a határozatoknak ebből a szempontból megfelelően indokoltaknak kell lenniük, és értékelniük kell egyrészt azt, hogy a késedelmesen előterjesztett elemek első ránézésre tényleges jelentőséggel bírhatnak-e az OHIM előtt benyújtott felszólalás kimenetele szempontjából, másrészt azt, hogy az eljárás azon szakasza, amelyben ez a késedelmes előterjesztés megtörtént, továbbá az azt jellemző körülmények nem akadályozzák-e e tényezők figyelembevételét. Ezenkívül egy másik ügyben⁸⁷ az Elsőfokú Bíróság – miután megállapította, hogy az alkalmazandó rendelkezések nem hagynak mérlegelési mozgásteret a fellebbezési tanács számára – megerősítette, hogy a fellebbezési tanács jogosan tagadta meg a felszólaló által a korábbi védjegy tényleges használatának igazolására vonatkozóan a felszólalási osztályhoz késedelmesen előterjesztett bizonyíték figyelembevételét.

Az indokolási kötelezettséget illetően az Elsőfokú Bíróság kiemelte, hogy amikor a fellebbezési tanács teljes egészében helybenhagyja a felszólalási osztály határozatát, e határozat, akárcsak annak indokolása, annak a kontextusnak képezi részét, amelyben a fellebbezési tanács meghozta a határozatát⁸⁸.

Ezenkívül az Elsőfokú Bíróság rámutatott arra, hogy amikor a fellebbezési tanács a felszólalási osztály által alapul vett viszonylagos kizáró okot megalapozatlannak tekinti, köteles az előbb említett osztály előtt esetlegesen hivatkozott egyéb okokról is nyilatkozni, még akkor is, ha a felszólalási osztály azokat elvetette, vagy nem vizsgálta.⁸⁹

Egyébiránt az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte, hogy az a tény, hogy az a fél, aki a fellebbezési tanács azon határozatának hatályon kívül helyezését kéri, amely helyt adott a bejelentett védjegy lajstromozása elleni felszólalásnak, a fellebbezési tanács előtt nem vitatta az ütköző védjegyek hasonlóságát, egyáltalában nem akadályozza az OHIM-ot, hogy vizsgálja

⁸⁵ Az Elsőfokú Bíróság LURA-FLEX ügyben hozott ítélete, lásd a fenti 84. lábjegyzetet; T-481/04. sz., Advance Magazine Publishers kontra OHIM – Capela & Irmãos (VOGUE) ügyben 2007. október 4-én hozott ítélete, a T-407/05. sz., SAEME kontra OHIM – Racke (REVIAN's) ügyben 2007. november 6-án hozott ítélete.

⁸⁶ A Bíróság C-29/05. P. sz., OHIM kontra Kaul ügyben 2007. március 13-án hozott ítélete (EBHT 2007., I-2213. o.).

⁸⁷ Az Elsőfokú Bíróság T-86/05. sz., K & L Ruppert Stiftung kontra OHIM – Lopes de Almeida Cunha és társai (CORPO livre) ügyben 2007. december 12-én hozott ítélete.

⁸⁸ Az Elsőfokú Bíróság T-111/06. sz., Wesergold Getränkeindustrie kontra OHIM – Lidl Stiftung (VITAL FIT) ügyben 2007. november 21-én hozott ítélete.

⁸⁹ A VIPS-ügyben hozott ítélet, lásd a fenti 76. lábjegyzetet.

annak kérdését, hogy e védjegyek hasonlóak vagy azonosak-e. Az ilyesfajta körülmény egyáltalában nem bír tehát olyan hatással, hogy megfossza e felet azon jogától, hogy a jogvita jogi és tényállásbeli hátterének korlátain belül megtámadja ez utóbbi szervezeti egység e kérdésben tett megállapításait.⁹⁰

c) A lajstromozás feltétlen és viszonylagos kizáró okai közötti kapcsolat

Az Ekabe International kontra OHIM – Ebro Puleva (OMEGA3) ügyben hozott ítéletben⁹¹ az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte, hogy ha az OHIM valamely felszólalási eljárás keretében arra a következtetésre jut, hogy a két védjegy közös meghatározó alkotóeleme nem rendelkezik megkülönböztetőképeséssel, akkor újból meg kell nyitnia a bejelentett védjegy vizsgálatának szakaszát, és azt kell megállapítania, hogy ezen feltétlen kizáró ok akadályozza az említett védjegy lajstromozását. A jelen ügyben a keresetet azzal az indokkal utasította el az Elsőfokú Bíróság, hogy a felperesnek nem fűződhet érdeke a védjegybejelentési kérelmét viszonylagos kizáró ok alapján elutasító határozat hatályon kívül helyezéséhez olyankor, amikor e hatályon kívül helyezés eredményeként az OHIM kizárólag olyan új határozatot hozhatna, amelyben immár valamely feltétlen kizáró ok alapján kellene elutasítania a védjegybejelentési kérelmet.

d) A védjegybejelentés árujegyzéke korlátozásának lehetősége

Az az ítélkezési gyakorlat, amelynek értelmében a felperesnek jogában áll védjegybejelentésének árujegyzékét korlátozni, amennyiben e nyilatkozatot úgy lehet értelmezni, hogy a felperes nem kéri a továbbiakban az elutasító határozat hatályon kívül helyezését annak azon részét illetően, amely az ettől fogva kizárt termékekre vonatkozik⁹², jelentős fejlődésen ment keresztül a referencia-időszak során, hiszen az Elsőfokú Bíróság két alkalommal is elutasította az előterjesztett árujegyzék-korlátozás figyelembevételét. Egyrészt azt a tényt, hogy egy eredetileg mikrofonokra vonatkozó védjegybejelentés árujegyzékét korlátozták „stúdiómikrofonokra és azok alkotóelemeire”, az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, mint ami a jogvita tárgyának megváltoztatásaként fogható fel, lévén, hogy a fellebbezési tanács által figyelembe veendő érintett vásárlóközönség így más lesz ahhoz képest, amelyet a fellebbezési tanács eredetileg figyelembe vett.⁹³ Másrészt az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy ha az árujegyzék korlátozásának nem az a célja, hogy valamely árut vagy árukat kivonjon az árujegyzékből, hanem az, hogy az árujegyzékben szereplő valamennyi áru rendeltetését megváltoztassa, akkor e változtatásnak hatása lehet a közösségi védjegynek az OHIM által végzett vizsgálatára.⁹⁴

⁹⁰ Az Elsőfokú Bíróság T-425/03. sz., AMS kontra OHIM – American Medical Systems (AMS Advanced Medical Services) ügyben 2007. október 18-án hozott ítélete (fellebbezett: C-565/07. P. sz. ügy).

⁹¹ Az Elsőfokú Bíróság T-28/05. sz. ügyben 2007. október 18-án hozott ítélete.

⁹² Az Elsőfokú Bíróság T-194/01. sz., Unilever kontra OHIM („tojásdad alakú tabletták”) ügyben 2003. március 5-én hozott ítéletének (EBHT 2003., II-383. o.) 13. pontja.

⁹³ A „mikrofonfej formája” ügyben hozott ítélet, lásd 72. lábjegyzet.

⁹⁴ Az Elsőfokú Bíróság T-458/05. sz., Tegometall International kontra OHIM – Wuppermann (TEK) ügyben 2007. november 20-án hozott ítélete.

A dokumentumokhoz való hozzáférés

A 2007-es év folyamán hozott azon három ítéletben, amely az 1049/2001 rendelettel⁹⁵ volt kapcsolatos, az Elsőfokú Bíróság pontosította az említett rendeletben szereplő átláthatóság elve alóli egyes kivételek körét, a közérdeknek elsősorban a nemzetközi kapcsolatok és a Közösség pénzügyi, monetáris és gazdaságpolitikai kapcsolatai terén, másodsorban a magánélet és a személyiség sérthetetlensége terén, harmadrészt a bírósági eljárások terén, negyedikként pedig a vizsgálati tevékenységek céljai terén történő védelme érdekében.

Az 1049/2001 rendelet 4. cikke (1) bekezdése a) pontjának harmadik és negyedi francia bekezdésében említett kivételeket illetően a WWF European Policy Programme kontra Tanács ügyben hozott ítéletben az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy a Tanácsnak jogában állt megtagadnia a felperestől a Kereskedelmi Világszervezet (WTO) 2003. szeptemberi cancúni miniszteri konferenciájával kapcsolatos kérdésekre vonatkozó intézményközi feljegyzéshez való hozzáférést. Ugyanis az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy az említett feljegyzés hozzáférhetővé tétele olyan viszonylag jól kiszámítható, és nem csupán feltételezett veszéllyel járna, amely hatással lehet a Közösség és tagállamai tárgyalási mozgásterére.

A Bavarian Lager kontra Bizottság ügyben hozott ítéletben az Elsőfokú Bíróság pontosította a dokumentumokhoz való hozzáférés alóli azon kivételek körét, amelyek célja a magánélet és a személyiség sérthetetlenségének védelme (az 1049/2001 rendelet 4. cikke (1) bekezdésének b) pontja). Az Elsőfokú Bíróság tisztázta az 1049/2001 rendelet (amelynek célja a hatóságok döntéshozatali eljárásainak lehető legnagyobb mértékű átláthatóságának biztosítása), valamint a 45/2001 rendelet⁹⁶ (amelynek célja a természetes személyek magánéletének tiszteletben tartásához való jog biztosítása a személyes adatok kezelése során) közötti viszonyt. Annak eldöntését illetően, hogy a Bizottságnak jogában állt-e a kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárás keretében megtagadni egy vállalkozás részére egy olyan jegyzőkönyvhöz való hozzáférést, amely egy pár évvel korábban megtartott gyűlésen résztvevők nevét tartalmazta, az Elsőfokú Bíróság elismerte, hogy az említett személyes adatok hozzáférhetővé tétele mindenképpen „adatkezelésnek” minősül a 45/2001 rendelet értelmében, azonban hozzátette, hogy ezen adatkezelés jogszerű lehet olyankor, amikor azt az 1049/2001 rendelet által megállapított hozzáférhetővé tétel jogszabályon alapuló kötelezettsége betartásának követelménye írja elő.

Ezenkívül, mivel az 1049/2001 rendelet úgy rendelkezik, hogy a valamely dokumentumhoz való hozzáférést kérő személy nem köteles indokolni kérelmét, az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy az adattovábbítás 45/2001 rendelet által megkövetelt szükségességének

⁹⁵ Az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság dokumentumaihoz való nyilvános hozzáférésről szóló, 2001. május 30-i 1049/2001/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 145., 43. o.; magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet, 3. kötet, 331. o.). Az Elsőfokú Bíróság [T-264/04.](#) sz., WWF European Policy Programme kontra Tanács ügyben 2007. április 25-én hozott ítélete; [T-36/04.](#) sz. API kontra Bizottság ügyben 2007. szeptember 12-én hozott ítélete (fellebbezett: C-514/07. P. sz. ügy) és [T-194/04.](#) sz., Bavarian Lager kontra Bizottság ügyben 2007. november 8-án hozott ítélete.

⁹⁶ A személyes adatok közösségi intézmények és szervek által történő feldolgozása tekintetében az egyének védelméről, valamint az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló, 2000. december 18-i 45/2001/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2001. L 8., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 26. kötet, 102. o.).

bizonyítása alkalmazhatatlanná vált. A személyes adatok védelmének mindazonáltal továbbra is garantálnia kell azt, hogy az 1049/2001 rendelet lehetővé tegye a hozzáférés megtagadását egyes dokumentumokhoz olyankor, amikor azok hozzáférhetővé tétele veszélyeztetné az érintett természetes személyek magánélethez és a személyiség sérthetlenségéhez való jogát. Miután emlékeztetett arra, hogy semmiféle elv nem teszi lehetővé a szakmai vagy kereskedelmi tevékenységek „magánélet” fogalmából való kizárását, az Elsőfokú Bíróság azt állapította meg, hogy a Bizottság által szervezett gyűlésen résztvevők nevének hozzáférhetővé tétele nem érintette a szóban forgó személyek magánéletét, mivel ők a gyűlésen szervezetek képviselőiként, és nem saját véleményüket képviselő magánszemélyekként vettek részt. E körülményekre tekintettel a résztvevők nevének hozzáférhetővé tétele nem igényli az érintett személyek előzetes hozzájárulását.

A bírósági eljárások védelmét szolgáló átláthatóság elve alóli kivételt illetően (az 1049/2001 rendelet 4. cikke (2) bekezdésének második francia bekezdése) a fent hivatkozott API kontra Bizottság ügyben hozott ítéletben az Elsőfokú Bíróság továbbfejlesztette az azon eljárási iratokhoz való hozzáférés jogára vonatkozó ítélkezési gyakorlatot, amelyeket az intézmények nyújtanak be a közösségi bíróságoknál.

Az Association de la presse internationale által a Bizottság azon határozatával szemben benyújtott kereset alapján, amely megtagadta az említett szervezet részére a hozzáférést a Bíróság, illetve az Elsőfokú Bíróság előtt folyamatban lévő ügyekkel kapcsolatos egyes iratokhoz, az Elsőfokú Bíróság mindenekelőtt emlékeztetett arra, hogy a Bizottság köteles egyenként megvizsgálni minden egyes olyan dokumentum tartalmát, amelyhez a hozzáférést kéri. Ezért a Bizottságnak nincs joga absztrakt módon azt megállapítani, hogy minden olyan beadvány, amelyet olyan ügyekben nyújtottak be, amelyben ő félként vett részt, automatikusan és globális jelleggel a szóban forgó kivétel körébe tartozik. Ugyanis annak a lehetősége, hogy ne végezzék el a kért dokumentumok tartalmának vizsgálatát, csak akkor megengedett, ha nyilvánvaló, hogy a hivatkozott kivétel azok tartalmának egészére vonatkozik. E tekintetben az Elsőfokú Bíróság megjegyezte, hogy a Bizottságnak még a saját álláspontja megvédését megelőzően is minden külső nyomástól mentesnek kell lennie, ezért a tárgyalás időpontjáig megtagadhatja beadványainak hozzáférhetővé tételét, anélkül hogy előzetesen elvégezné a beadványok tartalmának konkrét értékelését. Ezzel szemben viszont a tárgyalást követően a Bizottság köteles elvégezni minden egyes kért dokumentum konkrét értékelését.

A beadványokhoz való hozzáférésnek egy már befejezett ügyben való megtagadását illetően az Elsőfokú Bíróság úgy véli, hogy a bírósági eljárások védelmére vonatkozó kivételre nem lehet eredményesen hivatkozni abban az esetben, ha a beadványok tartalma már átvételre került a tárgyalásra készített jelentésben, azt a nyilvános tárgyaláson megvitatják, és azt az ítélet is átvette.

Ezenkívül az Elsőfokú Bíróság ítéletet hozott a vizsgálati tevékenységek céljai védelmével kapcsolatos átláthatóság elve alóli kivétel körét illetően is (1049/2001 rendelet 4. cikke (2) bekezdésének második francia bekezdése), és úgy ítélte meg, hogy e kivétel nem hatalmazza fel a Bizottságot arra, hogy megtagadja valamely kötelezettségszegés megállapításairánti eljáráshoz kapcsolódó dokumentumokhoz való hozzáférést mindaddig az időpontig, amíg az érintett tagállam nem felel meg a közösségi jog megsértését megállapító ítéletben foglaltaknak.

Ugyanezen kivételt illetően további pontosítások születtek a fent hivatkozott Bavarian Lager kontra Bizottság ügyben hozott ítéletben. Az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy még ha el is kell ismerni, hogy a Bizottságnak a közösségi jog esetleges megsértésére vonatkozó információkat szolgáltató személyek anonimitása megőrzésének szükségessége olyan törvényes célnak minősül, amely indokolhatja, hogy a Bizottság nem biztosít bizonyos dokumentumokhoz teljes vagy akár csak részleges hozzáférést, a Bizottságnak nincs joga absztrakt módon nyilatkozni a kért adatok hozzáférhetővé tétele által a vizsgálati tevékenységét esetlegesen érintő sérelemtől. Sőt, bizonyítania kell, hogy a vizsgálati tevékenységek célját konkrétan és ténylegesen veszélyeztette a kért dokumentum hozzáférhetővé tétele több évvel azon kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárás befejezését követően, amelynek keretében azt megszüvegették.

Közös agrárpolitika

A Magyarország kontra Bizottság ügyben hozott ítéletben,⁹⁷ amelynek meghozatalára gyorsított eljárás keretében került sor, az Elsőfokú Bíróság megsemmisítette a Bizottság 1572/2006 rendeletének⁹⁸ egyes azon rendelkezéseit, amelyek olyan új – nevezetesen a fajsúlyra vonatkozó – minőségi követelményt vezettek be a kukoricára vonatkozóan, amelynek azon illetékes nemzeti szervek általi felvásárlásra való jogosultságához meg kellett volna felelni, amely intervenció hivataloknak meghatározott áron fel kell vásárolniuk a Közösségben betakarított számukra felkínált kukoricát, amennyiben az ajánlat megfelel az előírt feltételeknek, különösen a minőséget és a mennyiséget illetően. A fajsúlyra vonatkozó követelmény bevezetése az említett rendelet szerint az intervenció rendszerében a bizonyos gabonafélék hosszú ideig tartó tárolásával és a tárolásnak a termékek minőségére gyakorolt hatásával összefüggésben kialakult új helyzetre tekintettel igazolt volt.

Az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy először is azáltal, hogy a kukorica fajsúlyára vonatkozó új minőségi követelménynek a rendelet alkalmazhatóságának kezdete előtt tizenkét nappal, vagyis olyan időpontban történő bevezetésével, amikor a termelők már elvetették a kukoricát, és a termés fajsúlyát már nem tudták befolyásolni, a megtámadott rendelkezések hátrányos következményekkel jártak az érintett termelők beruházásaira, mivel alapvetően megváltoztatták a kukorica intervenció feltételeit. A Bizottság, mivel a fajsúlyra vonatkozó új követelmény bevezetését nem közölte kellő időben az érintett termelőkkel, megsértette a termelők jogos bizalmát.

Ezenkívül, az Elsőfokú Bíróság másodszorban megjegyezte, hogy az említett rendelet értelmében a korábban létező minőségi követelmények megszigorítása azért volt szükséges, hogy az intervenció termékeit a romlásra és a későbbi felhasználásra tekintettel ellenállóbbakká tegye. Viszont ugyanezen rendelet nem mondja ki világosan és kifejezetten, hogy a fajsúlykövetelmény bevezetése az egyéb gabonafélékre vonatkozó előírásokkal való összhang biztosításán kívül mennyiben szolgálja a kukoricára vonatkozó

⁹⁷ Az Elsőfokú Bíróság T-310/06. sz. ügyben 2007. november 15-én hozott ítélete.

⁹⁸ A gabonafélék intervenció hivatalok által történő átvételére vonatkozó eljárások létrehozásáról, valamint a gabona minőségének meghatározására szolgáló elemzési módszerek megállapításáról szóló 824/2000/EK rendelet módosításáról szóló, 2006. október 18-i 1572/2006/EK bizottsági rendelet (HL L 290., 29. o.).

minőségi követelmények szigorítását is. Megjegyezve, hogy a Bizottság azon érve, miszerint a fajsúly releváns a kukorica minőségének értékeléséhez, hiszen befolyásolja a kukorica tápértékét, az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy ez az érv nemcsak hogy nincs alátámasztva semmilyen bizonyítékkal, hanem ráadásul ellentmond a Bizottság által rendelkezésére bocsátott iratoknak is, és emlékeztetvén arra, hogy nem az ő feladata a felek helyett bizonyítékokat szolgáltatni, az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy nyilvánvaló értékelési hiba történt.

II. Kártérítési jogviták

Az Elsőfokú Bíróság hatásköre

Az Elsőfokú Bíróság ebben az évben három olyan végzést hozott, amelyekben kártérítési jogvitákra vonatkozó hatáskörének terjedelmét pontosította.⁹⁹

Az a körülmény, hogy az EK 235. és EK 288. cikk együttes olvasata kizárólagos hatáskört biztosít a közösségi bíróság számára a Közösség által okozott kár megtérítésére vonatkozó jogvitában, nem mentesíti a közösségi bíróságot az elé terjesztett kereset valódi természetének megvizsgálása alól csupán azért, mert a hivatkozott károkozó magatartás a közösségi intézményeknek betudható. Így a Sinara Handel kontra Tanács és Bizottság ügyben hozott végzésében az Elsőfokú Bíróság hatáskörének hiányát állapította meg azon kérelemre vonatkozóan, amely a kérdéses időszakban fizetett dömpingellenes vámok adólevonás utáni nettó összegének megfelelő elmaradt jövedelem kártérítésként történő megítélésére irányult. Valójában e kárt úgy kell tekinteni, mint amely kizárólag a kirótt dömpingellenes vám megfizetéséből ered, ily módon a kereset végső soron az említett vámok megtérítésére irányul. Az ilyen követelés elbírálására pedig kizárólag a nemzeti bíróságok jogosultak.

A Document Security Systems kontra EKB ügyben hozott végzésében az Elsőfokú Bíróság pontosította a Közösség felelősségének megítélésére vonatkozó hatáskörét azokat az eseteket illetően, amikor a hivatkozott jogsértés valamely nemzeti jogszabály megsértésével valósul meg.

A felperes, aki bankjegyhamisítás elleni védőelemekre vonatkozó, kilenc tagállamban érvényesített európai szabadalom jogosultja, azt állítja, hogy az Európai Központi Bank megsértette az e szabadalomhoz fűződő jogait. A felperes azt kérte, hogy az Elsőfokú Bíróság állapítsa meg e szabadalomból eredő jogainak az Európai Központi Bank általi megsértését, és kötelezze az Európai Központi Bankot az e jogsértésből származó károk megtérítésére. Az Elsőfokú Bíróság kimondja, hogy az európai szabadalmak megadásáról szóló egyezmény szerint egyrészt az európai szabadalom mindegyik államban ugyanazzal a hatállyal rendelkezik, mint a nemzeti szabadalom, másrészt az európai szabadalom

⁹⁹ Az Elsőfokú Bíróság T-91/05. sz., Sinara Handel kontra Tanács és Bizottság ügyben 2007. február 5-én hozott végzése, a fent hivatkozott Commune de Champagne és társai kontra Tanács és Bizottság ügyben hozott végzése, valamint a T-295/05. sz., Document Security Systems kontra Európai Központi Bank ügyben 2007. szeptember 5-én hozott végzése.

bitorlása esetén a nemzeti jog szerint kell eljárni. Az Elsőfokú Bíróság ebből arra következtet, hogy a felperes keresete, amelyben az Európai Központi Bankkal szemben kilenc nemzeti szabadalom elbitorlását kifogásolja, nem a közösségi bíróság, hanem a nemzeti bíróságok hatáskörébe tartozik.

Igaz ugyan, hogy az Elsőfokú Bíróság hatáskörrel rendelkezik kártérítési keresetek elbírálására, azonban a keresetet – mint jogilag nyilvánvalóan megalapozatlant – elutasította, mivel a szóban forgó szabadalombitorlást a nemzeti bíróságok nem állapították meg. Az Elsőfokú Bíróság hozzáteszi, hogy a Közösség ellen benyújtandó kereset elévülési határideje csak attól az időponttól kezdődik, hogy a hatáskörrel rendelkező nemzeti bíróságok megállapítják a kifogásolt szabadalombitorlás fennállását.

Végül a fent hivatkozott Commune de Champagne és társai kontra Tanács és Bizottság ügyben hozott végzésében az Elsőfokú Bíróság hangsúlyozta, hogy azon állítólagos sérelmet okozó hatások, amelyeket a Közösség és a Svájci Államszövetség közötti nemzetközi egyezmény kivált Svájc területén a felperesek tekintetében, egyedül abból a körülményből erednek, hogy a Svájci Államszövetség, szuverén módon határozva a fenti egyezmény aláírásáról és megerősítéséről, magára nézve elismerte annak kötelező hatályát, és kötelezte magát arra, hogy megteszi az egyezményből eredő kötelezettségei teljesítése érdekében szükséges intézkedéseket. Ebből következik, hogy azon kárt, amelyet a felperesek Svájc területén a svájci hatóságoknak a Megállapodás végrehajtása céljából hozott intézkedései következtében elszenvedhettek, nem lehet a Közösségnek felróható kárnak tekinteni, következésképpen az Elsőfokú Bíróság nem rendelkezik hatáskörrel az ezen intézkedések által okozott károkért történő kártérítés iránt benyújtott kereset elbírálására.

Alapfeltételek

Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a közösségi jog valamely közösségi intézménynek vagy szervnek betudható megsértésével magánszemélyeknek okozott károkért való felelősség terén a közösségi jog három feltétel együttes fennállásakor biztosítja a kártérítéshez való jogot, nevezetesen, ha a megsértett jogszabály célja, hogy a magánszemélyek számára jogokat keletkeztessen, a jogsértés kellően egyértelmű, és közvetlen okozati összefüggés áll fenn a kötelezettségnek az aktus meghozója általi megsértése és a jogsérelmet szenvedett személyek kára között ¹⁰⁰.

1. A magánszemélyek számára jogokat keletkeztető szabály fogalma

A Cytimo kontra Bizottság ügyben hozott ítéletében¹⁰¹ az Elsőfokú Bíróság kimondta, hogy a közösségi közhatalom és a közbeszerzési eljárás pályázója közötti szerződés megkötésére irányuló tárgyalások során a jóhiszeműség elve és a joggal

¹⁰⁰ A Bíróság C-46/93. és C-48/93. sz., Brasserie du pêcheur és Factortame egyesített ügyekben 1996. március 5-én hozott ítélete (EBHT 1996., I-1029. o.).

¹⁰¹ Az Elsőfokú Bíróság T-271/04. sz. ügyben 2007. május 8-án hozott ítélete.

való visszaélés tilalma olyan szabályok, amelyek magánszemélyek számára jogokat keletkeztetnek. Másfelől igaz ugyan, hogy az 1605/2002 rendelet¹⁰² 101. cikkének első bekezdése értelmében az ajánlatkérőt igen széles mérlegelési jogkör illeti meg a szerződéskötéstől való elállás és a tárgyalások megszakítása tekintetében, a Bizottság mégis kellően egyértelmű módon megsértette a jóhiszeműség elvét, és hatáskörével visszaélve gyakorolta a számára e rendeletben biztosított, a közbeszerzési szerződés odaítélésének mellőzésére vonatkozó jogát azáltal, hogy két hónapon keresztül olyan szerződéskötési tárgyalásokat folytatott, amelyekről tudta, hogy azok kudarcra vannak ítélve. Az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy mivel a Bizottság nem tájékoztatta haladéktalanul a felperest a közbeszerzési szerződés odaítélésének mellőzéséről, két hónapra megfosztotta a felperest az ingatlan harmadik személy számára történő bérbeadásának lehetőségétől.

A Bizottság által az összefonódások ellenőrzése céljából végzett gazdasági elemzések keretében megsértett szabályokra vonatkozóan az Elsőfokú Bíróság a Schneider Electric kontra Bizottság ügyben hozott ítéletében¹⁰³ úgy ítélte meg, hogy míg bizonyos elvek és bizonyos szabályok, amelyeknek a versenyre vonatkozó elemzés meg kell, hogy feleljen, magánszemélyek számára jogokat keletkeztető jogszabályok, ez nem mondható el minden olyan szabályról, amelyet a Bizottságnak figyelembe kell vennie a gazdasági elemzése során. Az Elsőfokú Bíróság a jelen esetben ugyanakkor nem nyilatkozott azon szabály természetéről, amelynek megsértésére hivatkoztak, hanem megelégedett annak megállapításával, hogy e jogsértés önmagában nem okozhatta az állítólagos kárt.

A védelemhez való jog azáltal történt megsértésére vonatkozóan, hogy a Bizottság a kifogásközlésben nem tudatta a felperessel, hogy bizonyos korrekciós intézkedések előterjesztése nélkül semmi esélye, hogy a Bizottság az összefonódást a közös piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánítsa, az Elsőfokú Bíróság – a kifogásközlés fontosságára emlékeztetve – kimondta, hogy figyelembe kell venni mind a közösségi szintű összefonódáshoz kapcsolódó pénzügyi érdekek, illetve ipari kockázat jelentőségét, mind a Bizottságot a közös piaci verseny szabályozásával kapcsolatban megillető ellenőrzési jogkör jelentős terjedelmét. Az Elsőfokú Bíróság ebből arra következtetett, hogy a felperes magánszemélyek számára jogokat keletkeztető szabály sérelmére hivatkozott.

Ezzel szemben a Fédération des industries condimentaires de France és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítéletében¹⁰⁴ az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy az EK 211. és EK 133. cikke hatáskört átruházó jogi norma jellegénél fogva intézményi természetűnek minősül, tehát nem keletkeztet magánszemélyek számára jogokat.

¹⁰² Az Európai Közösségek általános költségvetésére alkalmazandó költségvetési rendeletről szóló, 2002. június 25-i 1605/2002/EK, Euratom tanácsi rendelet (HL L 248., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet, 4. kötet, 74. o.).

¹⁰³ Az Elsőfokú Bíróság [T-351/03.](#) sz., 2007. július 11-i ítélete.

¹⁰⁴ Az Elsőfokú Bíróság [T-90/03.](#) sz., 2007. július 11-i ítélete.

2. A kellően egyértelmű jogsértés

A magánszemélyek számára jogokat keletkeztető szabály kellően egyértelmű megsértésének fogalma a fent hivatkozott Schneider Electric kontra Bizottság ügyben hozott ítélettel jelentős fejlődésen ment keresztül.

Miután az Elsőfokú Bíróság az ügyben hozott első ítéletében¹⁰⁵, megsemmisítette a Bizottságnak a Schneider és Legrand közötti összefonódás közös piaccal való összeegyeztethetetlenségét kimondó határozatát, a Schneider kártérítési keresetet indított az említett határozat jogellenességéből eredő kárainak megtérítése iránt.

Az Elsőfokú Bíróság elismerte, hogy a közösségi érdekekkel ellentétes akadályozó hatás jöhetne létre, ha a közösségi jog egyértelmű megsértésének fogalmát úgy kellene érteni, mint amely magában foglal minden tévedést vagy hibát, amelyek még ha kétségtelenül súlyosnak is minősülnek, természetüknél vagy nagyságuknál fogva nem állnak távol a versenyszabályok alkalmazásának biztosításaért felelős intézmény szokásos magatartásától, mivel e szabályok összetettek, érzékenyek és jelentős értelmezési mozgástér kapcsolódik hozzájuk. A fennálló érdekek mérlegelését követően az Elsőfokú Bíróság rámutatott arra, hogy nem tekinthető a közösségi jog kellően egyértelmű megsértésének valamely jogi kötelezettség megsértése, amely azon objektív kényszerekkel magyarázható, amelyek az intézményt és a tisztviselőit az összefonódások ellenőrzését szabályozó rendelkezésekből eredően terhelik. Azonban kellően egyértelmű jogsértésnek minősül az a magatartás, amely a joggal nyilvánvalóan ellentétes, és súlyosan sérti harmadik felek érdekeit, és nem igazolható, és nem is magyarázható a szolgálatot szokásos működésének keretében objektíven terhelő különleges kényszerekkel.

A gazdasági elemzés hiányosságaira vonatkozóan az Elsőfokú Bíróság hangsúlyozta, hogy figyelembe kell venni, hogy az ilyen gazdasági elemzések általában mind a tényeket, mind a tények leírásán alapuló érvelést illetően összetett és bonyolult intellektuális megfogalmazások, amelyekbe az intézményt terhelő időbeli korlátozásokra tekintettel csúszhatnak hiányosságok. Ebből következően a dokumentumok hiányosságainak, illetve a logikai hiányosságoknak a súlya nem mindig elegendő a Közösség felelősségének megállapításához.

A védelemhez való jog megsértésére vonatkozóan az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy a következményekre vonatkozó lényeges megjegyzés kifogásközlésben való megtételének Bizottság általi elmulasztása nyilvánvaló és súlyos jogsértésnek minősül. Márpedig a védelemhez való jog ezen megsértése nem igazolható, és nem is magyarázható a Bizottság szervezeti egységeit objektíven terhelő különleges kényszerekkel.

3. Az okozati összefüggés és a saját kár előidézésében való közrehatás

A fent hivatkozott Schneider Electric kontra Bizottság ügyben hozott ítéletében az Elsőfokú Bíróság pontosította, hogy az okozati összefüggés vizsgálatának a vétkes magatartással harmadik felek számára okozott helyzetet kell összehasonlítani azzal a helyzettel, ami

¹⁰⁵ Az Elsőfokú Bíróság T-310/01. sz., Schneider Electric kontra Bizottság ügyben 2002. október 22-én hozott ítélete (EBHT 2002., II-4071. o.).

akkor alakult volna ki, ha az intézmény jogszerűen jár el. Amennyiben a vétkes magatartás engedélyt megtagadó határozattal valósul meg, nem feltételezhető, hogy a megállapított hiba hiányában a kérelmező szükségszerűen megkapta volna a kért engedélyt.

Az adott ügyre vonatkozóan az Elsőfokú Bíróság megjegyezte, hogy az összefonódás összeegyeztethetőségének elismerésére vonatkozó jogosultság hiányában a felperesnek azonban komoly esélye lehetett volna egy kedvező határozatra, mivel nem zárható ki, hogy leválasztási javaslataival a felperes arra kényszeríthette volna a Bizottságot, hogy az összefonódást a közös piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánítsa, ellenkező esetben mérlegelési hibát követve el. Mindazonáltal az Elsőfokú Bíróság úgy vélte, hogy egy esetleges összeegyeztethetőséget kimondó határozattal szükségszerűen járó gazdasági paraméterek változásainak értékelése túlságosan bizonytalan ahhoz, hogy megfelelő összehasonlítás tárgyát képezhesse az összeegyeztethetlenséget kimondó határozat eredményeként létrejött helyzettel. Ebből következően e lehetőség megállapítása túlságosan esetleges paraméterekhez kötődik ahhoz, hogy meggyőzően számszerűsíthető legyen, így nem áll fenn kellően szoros okozati összefüggés az elkövetett jogsértés és az összefonódást esetleg összeegyeztethetőnek nyilvánító határozat lehetőségétől való megfosztás között.

Az Elsőfokú Bíróság azonban úgy ítélte meg, hogy az elkövetett jogsértés és kétféle kár között kellően szoros okozati összefüggés áll fenn: az egyik kár a vállalkozás megsemmisítést kimondó ítéletet követő újbóli ellenőrzésében való részvétel kapcsán a felperesnél felmerült költségeknek felel meg, a másik pedig azon árcsökkenésnek felel meg, amelybe a vállalkozás kénytelen volt beleegyezni a Legrand eszközeinek megszerzőjével szemben az átruházás tényleges hatálybalépésének olyan időpontig történő késleltetéseért cserébe, hogy a közösségi bíróság előtt akkor folyamatban lévő eljárások ne váljanak tárgytalanná a befejezésük előtt. Erre vonatkozóan az Elsőfokú Bíróság hangsúlyozza, hogy az összeegyeztethetlenséget kimondó határozatban található két – a felperes számára nyilvánvalónak tűnő – jogsértés miatt volt kénytelen a felperes – jogosan törekedve az összefonódás összeegyeztethetőségére vonatkozó jogszerű határozat elérésére – elhalasztani a Legrand-ra vonatkozó átruházási szerződés megkötését, és az eszközök megszerzőjével szemben árcsökkentést elfogadni, ahhoz az árhoz képest, amelyet a kezdetektől fogva két nyilvánvaló jogellenességet tartalmazó, összeegyeztethetlenséget kimondó határozat hiányában kaphatott volna.

Ez az ítélet annak az ítélkezési gyakorlatnak megfelelően szemlélteti a felperes magatartásának a megtérítendő kár meghatározására gyakorolt hatását, amely szerint amikor a felperes magatartása közrehat saját kára megvalósulásában, a felperes nem követelhet kártérítést azon részre vonatkozóan, amelyért saját maga felelős¹⁰⁶. Ez alapján az Elsőfokú Bíróság annak megállapítását követően, hogy a megvalósított összefonódás terjedelmére, és az érintett piacon jelen lévő két domináns szereplő gazdasági erejének ezzel járó, érezhető megerősödésére tekintettel a felperesnek tudatában kellett lennie, hogy a megvalósított összefonódás legalábbis olyan erőfölény létrehozásának vagy megerősítésének kockázatával járt a közös piac jelentős részén, amely címén a Bizottság ezen összefonódást meg fogja tiltani, az Elsőfokú Bíróság a Bizottságot csupán azon kár megtérítésére kötelezte, amely a felperest a Legrand vételárának csökkentése miatt érte.

¹⁰⁶ A Bíróság 145/83. sz., Adams kontra Bizottság ügyben 1985. november 7-én hozott ítélete (EBHT 1985., 3539. o.).

III. Fellebbezések

A Közzszolgálati Törvényszék működésének 2005. december 12-i megkezdése óta az Elsőfokú Bírósághoz 37 fellebbezést nyújtottak be, ezek közül 27-et 2007-ben. Ez évben az Elsőfokú Bíróság hét ügyet fejezett be¹⁰⁷, egy esetben ítélettel hatályon kívül helyezve a megtámadott határozatot.

A Parlament kontra Eistrup ügyben hozott ezen ítéletében az Elsőfokú Bíróság hatályon kívül helyezte azt a végzést¹⁰⁸, amelyben a Közzszolgálati Törvényszék elutasította a Parlament azon alapuló elfogadhatatlansági kifogását, hogy a keresetlevél a felperes ügyvédjének saját kezű aláírása helyett csupán az ügyvéd aláírásáról készített bélyegzőlenyomattal volt ellátva. Az Elsőfokú Bíróság kimondta, hogy a közösségi bírósági eljárások jelenlegi állapotában az ügyvéd által a keresetlevél eredeti példányán saját kezűleg elhelyezett aláírás az egyedüli mód, amely lehetővé teszi, hogy megbizonyosodjunk arról, hogy ezen eljárási irat elkészítéséért és tartalmáért a felperes közösségi bíróságok előtti képviselőjére feljogosított személy vállalja a felelősséget¹⁰⁹.

IV. Ideiglenes intézkedés iránti kérelmek

Az Elsőfokú Bírósághoz ebben az évben 34 ideiglenes intézkedés iránti kérelmet nyújtottak be, amely egyértelmű növekedést jelent a 2006-ban benyújtott kérelmek számához (25) képest. 2007-ben az ideiglenes intézkedésről határozó bíró 41 kérelmet bírált el, szemben a 2006. évi 24-gyel. Négy esetben adott helyt az ideiglenes intézkedés iránti kérelemnek: az IMS kontra Bizottság, a Du Pont de Nemours (France) és társai kontra Bizottság, a Franciaország kontra Bizottság és a Donnici kontra Parlament ügyekben hozott végzéseiben¹¹⁰.

¹⁰⁷ Az Elsőfokú Bíróság [T-223/06. P. sz.](#), Parlament kontra Eistrup ügyben 2007. május 23-án hozott ítélete, a [T-247/06. P. sz.](#), Sanchez Ferriz kontra Bizottság ügyben 2007. július 5-én hozott ítélete, valamint a [T-20/07. P. sz.](#), Bizottság kontra Chatzioannidou ügyben 2007. szeptember 12-én hozott ítélete; az Elsőfokú Bíróság [T-69/07. P. sz.](#), Bizottság kontra André ügyben 2007. június 12-én hozott végzése, a [T-415/06. P. sz.](#), De Smedt kontra Bizottság ügyben 2007. július 9-én hozott végzése, a [T-252/06. P. sz.](#), Beau kontra Bizottság ügyben 2007. július 12-én hozott végzése, valamint a [T-311/07. P. sz.](#), Nijs kontra Számvevőszék ügyben 2007. december 14-én hozott végzése.

¹⁰⁸ A Közzszolgálati Törvényszék F-102/05. sz., Eistrup kontra Parlament ügyben 2006. július 13-án hozott végzése.

¹⁰⁹ E kérdésre vonatkozóan lásd még az Elsőfokú Bíróság [T-129/06. sz.](#), Diy-Mar Insaat Sanayi ve Ticaret és Akar kontra Bizottság ügyben 2007. január 17-én hozott végzését.

¹¹⁰ Az Elsőfokú Bíróság elnökének [T-346/06. R. sz.](#), IMS kontra Bizottság ügyben 2007. június 7-én hozott végzése és a [T-31/07. R. sz.](#), Du Pont de Nemours (France) és társai kontra Bizottság ügyben 2007. július 19-én hozott végzése; az ideiglenes intézkedésről határozó bíró [T-257/07. R. sz.](#), Franciaország kontra Bizottság ügyben 2007. szeptember 28-án hozott végzése és a [T-215/07. R. sz.](#), Donnici kontra Parlament ügyben 2007. november 15-én hozott végzése (fellebbezett: C-512/07. P [R]. sz. ügy). Hozzá kell tenni, hogy a [T-366/00. R. sz.](#), Scott kontra Bizottság ügyben 2007. január 24-én hozott végzésében az elnök a másik fél meghallgatása nélkül adott helyt az állami támogatás visszatéríttetését elrendelő végzés végrehajtásának felfüggesztése iránti kérelemnek, azelőtt, hogy 2007. március 30-i végzésében megállapította volna, hogy az ügyben már nincs szükség határozathozatalra, mivel az Elsőfokú Bíróság 2007. március 29-én megsemmisítette az alapügyben megtámadott határozatot.

A fent hivatkozott IMS kontra Bizottság ügyben a felperes a vele a francia hatóságok által a 98/37 irányelvnek¹¹¹ megfelelően közölt, bizonyos berendezések használatát megtiltó rendeletre vonatkozó kedvező bizottsági vélemény végrehajtásának felfüggesztését kérte.

Az Elsőfokú Bíróság elnöke elfogadta a *fumus boni iuris* fennálltát, megállapítva, hogy a francia rendeletet a Conseil d'État (Államtanács) anélkül semmisítette meg, hogy a hatáskörrel rendelkező hatóságok ugyanazon cél elérése érdekében bármilyen más intézkedést hoztak volna, a felperes által gyártott gépeket ezért – első ránézésre – úgy kellett tekinteni, mint amelyek eleget tesznek a 98/37 irányelvnek. A sürgősséggel kapcsolatban az Elsőfokú Bíróság elnöke úgy ítélte meg, hogy a vélemény végrehajtása veszélyeztetheti a felperes, egy, a bankok felé súlyosan eladósodott, sajátos és korlátozott termelőtevékenységet folytató kisvállalkozás létét. Hangsúlyozza, hogy a sürgősséget annál is inkább el kellett ismerni, mivel a ténybeli és jogi érvek különösen komolynak tűntek. A különböző, szóban forgó érdekek mérlegelése során az Elsőfokú Bíróság elnöke úgy ítélte meg, hogy mivel a Bizottság több mint öt évet fordított arra, hogy véleményt adjon, e vélemény felfüggesztése nem veszélyezteti a munkavállalók egészségének és biztonságának védelmét.

A fent hivatkozott Donnici kontra Parlament ügy tárgya a Parlament azon határozatának felfüggesztése, amely annak ellenére nyilvánította érvénytelennek B. Donnici európai parlamenti képviselő mandátumát A. Occhetto javára, hogy a Consiglio di Stato (Államtanács) jogerős ítéletében megerősítette B. Donnici mandátumát.

Az ideiglenes intézkedésről határozó bíró elfogadta a *fumus boni iuris* fennállását, mivel a felperes által kifejtett, a Parlament megtámadott határozat elfogadására vonatkozó hatáskörének hiányára vonatkozó érvelése komoly volt, és azt további –kizárólag az alapügyben eljáró bíróság által lefolytatandó – alapos vizsgálat nélkül nem lehetett figyelmen kívül hagyni. A sürgősségre vonatkozóan az ideiglenes intézkedésről határozó bíró úgy látta, hogy a megtámadott határozat megsemmisítése esetén a felperest érő kár – a határozat végrehajtása felfüggesztésének hiányában – helyrehozhatatlan volna, mivel nem gyakorolhatná európai parlamenti képviselői mandátumát. Az érdekek mérlegelése során figyelembe kellett venni azt is, hogy A. Occhetto érdeke a megtámadott határozat végrehajtása volt, amely számára mandátumának megőrzését jelentette. E helyzetben, amelyben a felperes és A. Occhetto érdekei azonos jelentőséggel bírtak, az ideiglenes intézkedésről határozó bíró az alapján döntött, hogy egyrészt az Olasz Köztársaság számára fontos, hogy választásokra vonatkozó jogszabályait az Európai Parlament tiszteletben tartsa, másrészt figyelembe vette a *fumus boni iuris* alátámasztására előterjesztett ténybeli és jogi érvek komolyságát. Mindezek alapján az ideiglenes intézkedésről határozó bíró helyt adott a felfüggesztés iránti kérelemnek.

Tekintetbe véve a tudományos ismeretek adott területen végbement fejlődését, a Bizottság 2007-ben módosította a fertőző szivacsos agyvelőbántalmakra vonatkozó közösségi szabályozást, enyhítve az alkalmazandó állat-egészségügyi intézkedéseken. A

¹¹¹ A tagállamok gépekre vonatkozó jogszabályainak közelítéséről szóló, 1998. június 22-i 98/37/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 207., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 20. kötet, 349. o.).

Franciaország kontra Bizottság ügyben a felperes ezen intézkedések felfüggesztését kérte, az elővigyázatosság elvének sérelmére hivatkozva.

Az ideiglenes intézkedésről határozó bíró a *fumus boni iuris* feltételének fennállását állapította meg, mivel a tudomány valóban bizonytalan az új szabályozásban előírt vizsgálatok megbízhatóságát illetően. A sürgősségre vonatkozó feltétel ugyancsak teljesül, mivel a vitatott rendelkezések növelhetik a szivacsos agyvelőbántalommal fertőzött jószágok emberi fogyasztásra történő leszállításának veszélyét. Az érdekek mérlegelésével kapcsolatban az ideiglenes intézkedésről határozó bíró emlékeztetett arra, hogy el kell ismerni a közegészség védelméhez kapcsolódó követelmények gazdasági megfontolásokkal szembeni elsőbbségét, és ennek megfelelően elrendelte az intézkedések felfüggesztését.

Afenthivatkozott, a növényvédőszernek a 91/414 irányelv¹¹² alapján történő ellenőrzésére vonatkozó Du Pont de Nemours (France) és társai kontra Bizottság ügyben az Elsőfokú Bíróság elnökének öt alkalommal kellett olyan határozat végrehajtásának felfüggesztése iránti kérelemről határoznia, amelyben a Bizottság korlátozta vagy csökkentette bizonyos termékek közös piacon történő forgalomba hozatala engedélyezésének lehetőségét. Az Elsőfokú Bíróság elnöke helyt adott a fluzilazol használatára vonatkozó ideiglenes intézkedés iránti kérelemnek.

A *fumus boni iuris* feltételére vonatkozóan megállapítást nyert, hogy a 91/414 irányelv és az elővigyázatosság elvének megsértésére vonatkozó jogalapok első ránézésre nem megalapozatlanok. A sürgősségre vonatkozó feltétel teljesülése ugyancsak megállapítást nyert. Miután megállapította, hogy fennáll annak komoly veszélye, hogy a felperes helyrehozhatatlanul veszítsen piaci részesedéséből – amely ugyan később vagyoni jóvátétel tárgya lehet –, az ideiglenes intézkedésről határozó bíró úgy ítélte meg, hogy az adott ügy körülményei között a kár mértéke nem fejezhető ki csupán azon üzleti tőke számviteli értékével, amellyel a piaci részesedéseket szereztek, és az ilyen értéknek a csoport számára való elvesztésével, hanem számításba kell venni azt is, hogy a felperesek 20 éve vannak jelen a piacon, több tagállamban rendelkeznek a fluzilazol forgalomba hozatalára vonatkozó engedéllyel számos felhasználási területen, és termékeiknek kereskedelmi jó hírnevük van, amelyet jelentősen érinthet a fluzilazol teljes tilalma. A szóban forgó érdekeket mérlegelve, különös tekintettel arra, hogy a felperesek csupán az évek óta fennálló helyzet fenntartását kérték, valamint a mezőgazdasági termelők ahhoz fűződő érdekét, hogy rendelkezhessenek a bizonyos betegségekkel szemben egyetlen hatékony termékkel, az ideiglenes intézkedésről határozó bíró elrendelte az intézkedés felfüggesztését.

Ezzel szemben a Cheminova és társai kontra Bizottság¹¹³, az FMC Chemical és társai kontra Bizottság¹¹⁴ és a Dow AgroSciences és társai kontra Bizottság¹¹⁵ végzéseiben a bizonyos

¹¹² A növényvédő szerek forgalomba hozataláról szóló, 1991. július 15-i 91/414/EGK tanácsi irányelv (HL L 230., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 11. kötet, 332. o.).

¹¹³ Az Elsőfokú Bíróság elnökének a T-326/07. R. sz. ügyben 2007. december 4-én hozott végzése.

¹¹⁴ Az Elsőfokú Bíróság elnökének a T-349/07. R. és T-350/07. R. sz. ügyben 2007. december 11-én hozott végzése.

¹¹⁵ Az Elsőfokú Bíróság elnökének a T-367/07. R. sz. ügyben 2007. december 17-én hozott végzése.

anyagok forgalomba hozatalát megtiltó határozatok felfüggesztése iránti négy kérelmet sürgősség hiányában elutasították, azzal az indokkal, hogy az a kár, amelyet a felpereseknek e határozatok okozhatnak, nem kellően súlyos, mivel az nem érte el forgalmuk 1%-át. Erre vonatkozóan az Elsőfokú Bíróság elnöke hozzátette, hogy ez a mérték valójában még kisebb, mivel nem vehető számításba az a kár, amelyre az ideiglenes intézkedést kérő olyan felek hivatkoztak, akik nyilvánvalóan nem jogosultak a megtámadott határozat megsemmisítését kérni, vagyis a terméket forgalmazó azon vállalkozások, amelyeket a megtámadott határozat személyükben nem érint.